

glasilo delovne organizacije

d i m o s

LETO XXV ŠT. 3-152

LJUBLJANA, SEPTEMBER 1987

11 198337

Za nami je dolgo vroče poletje

IZ VSEBINE:

Kljub težavam smo dobro gospodarili
Kongres BIR v Helsinkih
Obisk na TO Vrbljene

Srebrni znak Konferenci sindikata
Akcija „Slovenija moja čista dežela“

KLJUB TEŽAVAM SMO DOBRO GOSPODARILI V PRVEM POLLETJU

Za nami je že skoraj tri četrtine letošnjega poslovnega leta. Prizadevanja za doseganje letošnjih planskih obveznosti so v polnem zamahu. Do konca leta bo potrebno krepko zavihati rokave, kajti pogoji gospodarjenja so iz dneva v dan težji. V naši delovni organizaciji smo v prvem polletju dosegli dober poslovni uspeh in zato je prav, čeprav že nekoliko odmaknjeno, da še enkrat ocenimo poslovanje v tem obdobju.

Za razgovor o tej temi sem zaprosil generalnega direktorja naše delovne organizacije DINOS Vladimira Kralja. Takole je stekel pogovor:

„Res je, vsi tisti, ki so neposredno sodelovali v izpolnjevanju planskih obveznosti v tem obdobju, so opravili ogromno delo. Ni mačji kašelj bosti se s SDK, pa razno raznimi intervencijskimi zakoni in drugimi predpisi, z naraščajočo inflacijo in drugimi težavami. Znano je, da se celotno jugoslovansko gospodarstvo nahaja, v zaostrenih pogojih gospodarjenja, v precejšnjih težavah, a vedno manj po lastni krivdi. V prvem kvartalu tega leta smo res imeli določene motnje, vendar pa poudarjam, nismo bili izgubaši. Naše še tako kakovostne sekundarne surovine nismo uspeli prodati oziroma plasirati na tržišče, za nameček pa nam je zagodla še izredno huda zima z obilico snega pa tudi neustrezna cenovna politika nam je mešala štrene. Skratka, marsikateri je že obupal pri vsem tem.“

„In od kod preobrat v mesecih april, maj in junij?“

„Z izredno prizadevnostjo in pridnostjo naših delavcev, tako v obeh temeljnih organizacijah kot tudi v delovni skupnosti, se je stanje začelo izboljševati v prvih spomladanskih mesecih, predvsem v maju in juniju. Takrat se je pošteno garalo, veliko in ka-

kovostno se je delalo, prav v tem obdobju se je pokazala velika pripadnost celotnega kolektiva. Naša skladišča, ki so bila prej natrpana z materiali, so se začela prazniti, naše sekundarne surovine smo uspeli plasirati na tržišče. In še nekaj bi rad pri tem poudaril. Če ne bi imeli sklenjenih posebnih sporazumov oziroma pogodb z našimi dolgoletnimi poslovnimi partnerji, tako kupci kot dobavitelji o medsebojnem sodelovanju, potem bi nam bilo poslovanje še bolj oteženo. Tu gre predvsem za redno dobavo in prodajo koristnih odpadkov oziroma sekundarnih surovin ter zadrževanje nabavne vrednosti, s čimer so se nam zmanjšali že tako visoki materialni stroški. Ponovno se je izkazalo dejstvo, da je sovlaganje v dolgoročne partnerje obsejstransko trajnega značaja. Zahvaljujoč skoraj v celoti plačani realizaciji, ter kot sem že omenil prizadevnosti celotnega kolektiva, so sedaj rezultati gospodarjenja v tem obdobju ohrabrujoči tudi za preostale mesece tega leta. O samih številkah iz poslovnega poročila sedaj ne bi govoril, ker so jih v tem času naši delavci prav gotovo sami proučili.“

Vladimir Kralj: samo z lastnim delom do uspeha

„Na številnih formalnih in neformalnih sestankih, tako na strokovnih svetih, Konferenci osnovnih organizacij sindikata in na delavskih svetih, ste veliko opozarjali na usmeritve za delo v prihodnje, ne samo v tem letu, temveč za daljše obdobje?“

„Usmeritve za delo v prihodnje so načrtane, ukrepi za dobro in uspešno poslovanje so sprejeti. Kaj pa nas čaka od družbe, države in njenimi blitz' zakoni in predpisi, pa še ne vemo? Vendar pa bodo vse naše moči in delo v prihodnjem obdobju predvsem v naslednjem:

- večji poudarek bomo namenili komercialni in finančni, kajti brez finančnega kapitala, brez prodaje ni uspeha,
- nadalje bomo še naprej sovlagali v naše poslovne partnerje zaradi redne dobave in prodaje materialov,
- določena sredstva bodo namenjena le za enostavno reprodukcijo, v razširjeno pa le takrat, ko bo to neobhodno potrebno,

- obnovitev transportnega parka,
 - izboljšati organizacijo dela na vseh ravneh, v vseh fazah proizvodnega procesa in v strokovnih službah,
 - zmanjševanje administrativnega kadra,
 - izboljšati delovno disciplino in kulturo dela,
 - uvesti ustrezen način nagrajevanja po delu in rezultatih dela,
 - zahteva po večji samostojnosti vodij oddelkov in področij,
 - prodaja na slovenskem tržišču bo številka ena, izvozili pa bomo le primerne izdelke,
 - pri nabavi se bomo naslanjali le na dolgoročne sklenjene pogodbe,
 - pri kadrovanju bomo iskali notranje rezerve oziroma delavce iz lastnih vrst,
 - izboljšanje medsebojnih odnosov za skupen rezultat,
 - in nenazadnje potrebno vse večje obvladovanje znanja na področju dejavnosti reciklaže, skratka vsak pristop mora biti strokoven, vedeti moramo kaj hočemo. To je le del tistega, kar smo si načrtali za poslovanje v prihodnje. Od nas vseh pa bo odvisno, ali bodo rezultati gospodarjenja dobri ali slabi. Nihče ne bo mislil namesto nas. Naš ugled in delo si bomo morali krojiti sami in le z doslednim, odgovornim ter strokovnim pristopom bomo upravičeno lahko ponosni na svoje delo.“
- Pogovor pripravil
Janez Češnovar

UVELJAVLJANJE SISTEMA STEKLO

Vedno večje število postavljenih zelenih in belih zbiralnikov za odpadno stekleno embalažo je lep dokaz, da se je sistem STEKLO uveljavil ter da je sprejet kot nekaj potrebnega.

Ni dneva, da občani ali predstavniki krajevnih skupnosti ali drugih družbenopolitičnih skupnosti in organizacij ne bi iskali informacij, kako in zakaj tudi pri njih ne bi postavili ličnih zbiralnikov. Postopek ponavadi steče preko SZDL ali komitejev za urejanje in varstvo prostorov. Tu se dogovorimo, za katere kraje v občini pripravimo naš predlog o številu in mikro lokacijah zbiralnikov. Predlog pripravimo tako, da so zbiralniki postavljeni na tipičnih lokacijah (trgovine, koncentracija gostinskih lokalov, blokovna gradnja), pri tem pa upoštevamo število prebivalcev v neposredni okolici in število prebivalcev, ki verjetno sodijo tako ali drugače k določeni mikro lokaciji. Seveda, upoštevamo možnost vključitev lokacije v „maršrutih“ našega vozila. Osnovni pogoj je tudi praznitev zbiralnikov 18–25 dni. Ta prvi del naših obvez reali-

ziramo relativno hitro. Nekoliko več časa pa običajno vzame določanje števila zbiralnikov, ki bodo postavljeni v prvi fazi in seveda iskanje virov sredstev za nakup zbiralnikov, kar je običajno naloga naročnika: naš del obveze pa je vzdrževanje in rokovanje s sistemom. Po sklenitvi sporazuma in nakazilu sredstev za nakup zbiralnikov le-te v 10–20 dneh namestimo na dogovorjenih lokacijah. Letošnja zima z obilico snega in drugimi zimskimi nevšečnostmi nam je prizadela nemalo gorja in onemogočila postavljanje zbiralnikov v januarju in februarju. Upamo, da bo podobnih zim v prihodnosti malo. Tako imamo danes postavljenih že preko 400 zbiralnikov tipa E 1 (1000 l) in E 2 (2000 l). Od tega tretjina v Ljubljani, kjer tečejo intenzivni pogovori o programu za leta 1987–1989. Prvi kontakti so vzpostavljeni tudi v Mariboru. Razgovori potekajo tudi v nekaterih drugih slovenskih občinah. Izven Slovenije pa bo Split prvo mesto, v katerem bo vzpostavljen sistem STEKLO.

Omenil bi še propagandno akcijo postavitve osmih zbiralnikov za steklo v času planskih skokov v Planici in Kranjski gori. Akcija ni ostala nezapažena, vzpodbudila je razgovore v jeseniški občini, ki so bili zaključeni s postavitvijo zbiralnikov v vseh večjih krajih od Žirovnice do Kranjske gore, kar bo, upamo, tudi spodbuda za druge občine v naši turistični Gorenjski.

Razpostavili smo tudi prvih 50 zbiralnikov tipa E 2, volumna 2000 litrov. Zbiralniki so enake oblike kot manjši E 1, s tem da so linearno povečani za blizu 40 odstotkov. Še enkrat večji volumen pa omogoča zbrati tudi

do 600 kg steklenih črepinj. Kako se bodo obnesli „v praksi“, bomo kmalu videli. Že iz predhodne študije in postavitve makete v prostor pa vemo, da sodijo samo na odprti prostor parkirišč, robove večjih zelenic in podobno.

Vzpostavljanje sistema STEKLO je torej v polnem zamahu. Želimo si lahko samo dovolj sredstev v samoupravnih komunalnih skupnostih in lepega vremena, saj ima naš del obvez, to je prevozna oprema in funkcioniranje sistema, svoje mesto v programu in planu DO DINOS za leto 1987.

Rafael Kravcar

DINOSovi TISKARSKI ŠKRATI

Tisti, ki ste dodobra prebirali zadnjo številko glasila „Dinos“, ste v njej prav gotovo opazili nekaj napak, ki so vas zbudle v oči. Tako je bil na tretji strani pod zgornjo fotografijo zamenjan podnapis, ki bi se moral glasiti: „Namestnica predsednice delavskega sveta DO DINOS in generalni direktor Vladimir Kralj prejemata državno odlikovanje“. Na sedmi strani pri spisku vseh delegatov in članov samoupravnih organov pa v TOZD Tekstilka pri delavskem svetu ni zabeleženo, da je Kampuš Drago predsednik tega organa upravljanja. Za nameček pa so bile tudi fotografije tokrat manj kakovostne kot običajno. Vse te pomanjkljivosti in napake so nastale zavoljo boleznih tehničnega urednika glasila in časovne stiske tiskarja, saj smo vam želeli številko dostaviti še pred prvomajskimi prazniki. Za vse neljube napake se bralcem našega glasila vljudno opročamo.

Uredništvo glasila

Zbiralnik v zasneženi Kranjski gori

KOLIKO ODPADNEGA STEKLA ZBEREJO DRUGI ?

Oktobra 1986 je bila v Bruslju ob jubileju združenja evropskih proizvajalcev steklene embalaže (FEVE) tiskovna konferenca, na kateri je bila podana tudi količina proizvedene steklene embalaže in količina zbrane odpadne steklene embalaže.

Tako so zbrali v državah Zahodne Evrope v letu 1985 naslednje količine odpadnega stekla, kar istočasno predstavlja napisan odstotek v istem letu uporabljene:

Skupaj so torej v naštetih državah zbrali preko 3 milijone ton odpadne steklene embalaže in jo ponovno uporabili, kar predstavlja pri uporabi 11,2 milijona ton steklene votle embalaže stopnje vračanja 27 odstotkov.

V zadnjih petih letih (81-85) se je zbrana količina podvojila. Poglejmo še nekaj letnih količin zbranega stekla skupaj za našete države:

Po Sloveniji že prek 400 zbiralnikov, ki so pri občanih oziroma krajanah naleteli na ugoden odmev

Država	količina	(v + in %)
Belgija	140.000	42
Danska	32.000	19
Zahodna Nemčija	967.000	39
Francija	601.000	26
Velika Britanija	210.000	12
Irska	7.000	7
Italija	467.000	25
Nizozemska	230.000	53
Avstrija	68.000	38
Portugalska	24.000	10
Švica	132.000	46
Španija	144.000	13

leto 1977	900.000 ton
leto 1979	1.250.000 ton
leto 1980	1.500.000 ton
leto 1982	2.100.000 ton
leto 1983	2.480.000 ton
leto 1984	2.700.000 ton
leto 1985	3.022.000 ton

ker vseh zbranih količin njihova domača industrija ni zmožna predelati.

Ne glede na možnost uporabe pa industrija steklene embalaže, kakor tudi dolgoročne usmeritve in zakoni pospešujejo in vzpodbujajo zbiranje tovrstne sekundarne surovine, ki znižuje specifično porabo energije iz primarnih surovin.

Rafael Kravcar

Zbrane količine so resnično visoke in v nekaterih državah (Belgija in Nizozemska) že dosegajo take količine, da morajo določen del izvoziti,

POMEN NOVE JESENIŠKE JEKLARNE 2 ZA NAŠO DEJAVNOST

Proizvodnja jekla, ki ima na Gorenjskem skoraj tisočletno zgodovino, je vse do danes temeljila na jeklarni, ki je bila zgrajena že pred drugo svetovno vojno. Več kot štiri desetletja stari talilniški agregati, od plavžev do Siemens-Martinove peči (SM) so bili po osvoboditvi samo dopolnjeni, tako da je Železarna Jesenice postala srednje velika železarna. Medtem ko je leta 1939 izdelala 124.458 ton jekla, je po dru-

gi svetovni vojni proizvodnja tega reprodukcijskega materiala stalno povečevala in leta 1975 z doseženimi 512.862 tonami dosegla vrh plodnega minulega obdobja. Zaradi amortiziranosti naprav ter relativno majhnih vlaganj so moči jeseniških jeklarskih peči pričele hitro pešati.

Jeseniški jeklarji so dali Jugoslaviji v letih po osvoboditvi 16 milijonov ton surovega jekla, kljub temu pa je

ves ta čas jekla primanjkovalo. Po predolgem odlaganju modernizacije tehnološkega procesa, kar je privedlo do popolne izstroženosti naprav in tudi do nesprejemljivosti kakršnihkoli delnih ali časovnih rešitev, je prišel trenutek odločitve za gradnjo nove elektrojeklarne.

Ta nova nãdomestna elektrojeklarna na Belškem polju, ki pomeni tehnološki preporod jeklarstva na Jesenicah, je bila za letošnji

praznik dela 1. maja predana svojemu namenu.

Med kovinami ima jeklo izjemno pomembno vlogo. Za stalno industrijsko in tudi gospodarsko rast je potrebna primarna domača proizvodnja železa in jekla. Številni različni razlogi vzpodbujajo in pogojujejo izgradnjo domačega železarstva, med katerimi je na prvem mestu izkoriščanje domačih surovin in sekundarnih surovin. Prav zato je nova Jeklarna —

2 na Jesenicah še posebej pomembna za našo dejavnost.

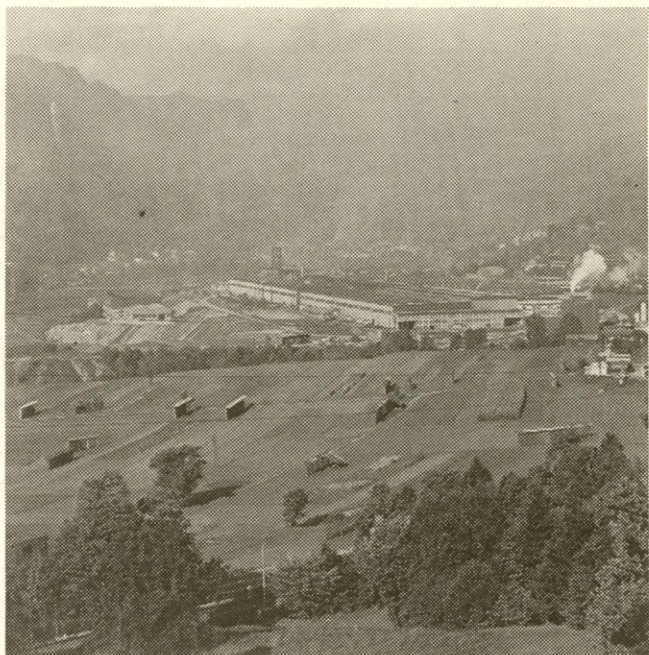
S predvideno proizvodnjo 520.000 ton jekla na leto bo Železarna Jesenice potrebovala 119.000 ton starega železa iz domačih virov in 179.000 ton iz tujine. Doma naj bi kupili še 27.000 ton grodlja in iz uvoza 5.000 ton. Ostale količine bodo dobili iz lastnih virov.

Za našo dejavnost je pomembno, da se bo poraba sekundarnih surovin iz odpadkov jekla povečala, vendar le kakovostnejših vrst. Nova tehnologija v elektroobločnih pečeh zahteva le kakovostno sekundarno surovino. To pomeni, da bomo morali pri našem delu več narediti v smislu izboljšanja kakovosti predelave jeklenih odpadkov.

Imamo ustrezne predelovalne zmogljivosti v strojni opremi za predelavo jeklenih odpadkov v sekundarno surovino na obeh predelovalnih centrih, kakor tudi na vseh delovnih enotah in skladiščih. Zavedati pa se moramo, da sama strojna oprema, ki je na izredno visoki tehnološki ravni, zahteva tudi višjo kakovost pripravljenega sekundarnega vložka, kar za nas pomeni, da moramo v prihodnje nameniti več pozornosti sortiranju naših materialov.

To pa je naš izziv, ki ga bomo morali rešiti, če bomo želeli tudi v bodoče vse proizvedene količine sekundarnih surovin iz jeklenih odpadkov uspešno prodati na domačem in tujem trgu.

Srečko Klopčar

Pogled na novo jeseniško jeklarno

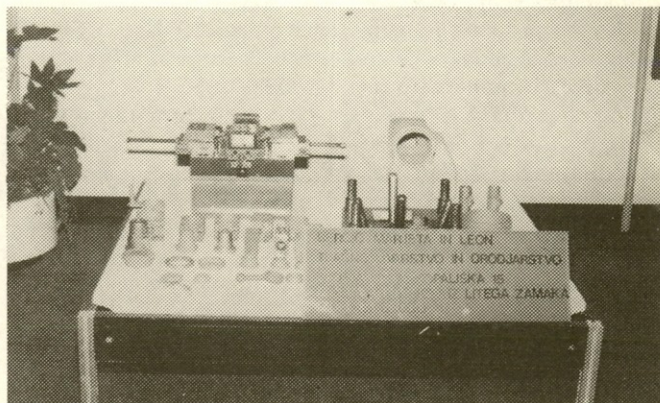
PRIKAZ SODELOVANJA DROBNEGA GOSPODARSTVA Z ZDRUŽENIM DELOM

Kot nekakšno dopolnilo vsakoletnega celjskega obrtnega sejma so v letošnjem maju pripravili v Kranju „Sejem kooperacij, industrije, trgovine in drobnega gospodarstva“. Na sejmu, bil je na Poslovnem prireditvenem centru kranjskega gorenjskega sejma, se je na 36 razstavnih prostorih predstavilo 192 razstavljalcev večina iz Slovenije, šest iz drugih republik ter pet iz tujine. Na sejmu je sodelovala tudi naša delovna organizacija, ki je predstavljala izdelke izdelane od naših dolgoletnih kooperantov. Pod geslom „Iz sekundarnih surovin polizdelkov – izdelek za potrebe domače industrije in izvoza“ so razstavljali svoje proizvode: Berčič Marjeta in Leon iz Škofje Loke, Dolničar Ivan in Antonija in Oblak – Dolničar Sonja, vsi iz Ljubljane.

Sejem je odprl član predsedstva CK ZKS Vlado Klemenčič, ki si je skupaj s podpredsednikom Izvršnega sveta Slovenije Janezom Barboričem ogledal tudi naš razstavni prostor, kjer se je pogovarjal o pomenu tovrstnega sodelovanja z našim generalnim direktorjem Vladimirjem Kraljem in drugimi našimi predstavniki. Generalni direktor je med drugim poudaril, da izdelki in polizdelki iz sekundarnih surovin ter reprotomaterialov predstavljajo velik prihranek pri energiji ter hkrati varčevanje s primarnimi surovinami.

Kaj več o dolgoletnem sodelovanju z našimi kooperanti pa bomo zapisali v eni od prihodnjih števil.

Janez Češnovar

Svoje izdelke so razstavljali med drugim tudi Ivan in Antonija Dolničar ter Marjeta in Leon Berčič

IZ DELA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

KONFERENCA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA DO DINOS

Julijska Konferenca osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije DINOS je imela le eno vsebinsko točko dnevnega reda, in sicer: Poročilo o poslovanju delovne organizacije in obeh temeljnih organizacij.

Uvodno poročilo k tej točki so imeli vsi trije direktorji, in sicer generalni direktor Vladimir Kralj ter direktorja obeh temeljnih organizacij Marjan Razpotnik in Stanislav Pesjak. Generalni direktor je izpostavil zelo ugoden poslovni rezultat v polletju, in to kljub številnim težavam, ki so v zaostrenih pogojih gospodarjenja pestile delovno organizacijo. Težave v prvem četrtletju so bile zlasti pri prodaji sekundarnih surovin (havarija v Železarni Štore), izredno huda zima ter nizka stopnja akumulativnosti v tej panogi. Stanje se je izboljšalo nekako od maja dalje. Skoraj v celoti plačana realizacija, prizadevnost celotnega kolektiva in njegova pripadnost so dali dober poslovni rezultat, ki je ohrabrujoč tudi za prihodnjih šest mesecev.

Ob koncu poročila je generalni direktor podal nekatere usmeritve za učinkovito delo do konca leta.

Direktor TOZD Priprava odpadnih surovin Marjan Razpotnik pa je poudaril, da je sam poslovni rezultat nadvse prijetno sporočilo za vse delavce Dinosa, hkrati pa prijetno presenečenje, upošteva vse težave, s katerimi se je srečevala delovna organizacija. Izpostavil je izredno prizadevnost, strokovnost,

akcijsko sposobnost in pripadnost večine delavcev. Dober poslovni rezultat je tudi posledica aktiviranja notranjih rezerv, večja kakovost izdelkov za nameček pa so uspeli znižati porabljenega sredstva. Ob koncu poročila je poudaril, da ob tem ugodnem rezultatu ne kaže spat na lovorikah, temveč se bo potrebno lotiti dela še bolj zavzeto, da bodo rezultati ob koncu leta enaki, če ne še boljši.

Stanislav Pesjak, direktor TOZD Tekstilka pa je opozoril na stare težave, ki že dve leti tarejo tekstilno industrijo in z njo tudi našo dejavnost na področju tekstila. Zato so rezultati poslovanja nekoliko slabši kot v TOZD POS. Kljub temu pa je bilo poslovanje boljše v drugem četrtletju in kažejo na nekoliko ugodnejši trend za vnaprej, in to le z večjo kakovostjo izdelkov, z zmanjšanjem visokih materialnih stroškov in z iskanjem notranjih rezerv.

Delegati izvršnih odborov sindikata so soglasno sprejeli poročila o poslovanju delovne organizacije ter obeh temeljnih organizacij za prvo polletje 1987.

Ob koncu konference je direktor TOZD Tekstilka Stanislav Pesjak poročal o požaru, ki je izbruhnil v noči med 20. in 21. julijem na Tekstilnem obratu Ljubljana na Kurilniški. Pri tem je poudaril veliko pripadnost, pripravljenost in zavzetost nekaterih delavcev delovne organizacije, ki so prihiteli na pomoč pri gašenju požara.

Hkrati je dal tudi priznanje gasilskim brigadam in prostovoljnim gasilskim društvom pri angažiranju v sami akciji.

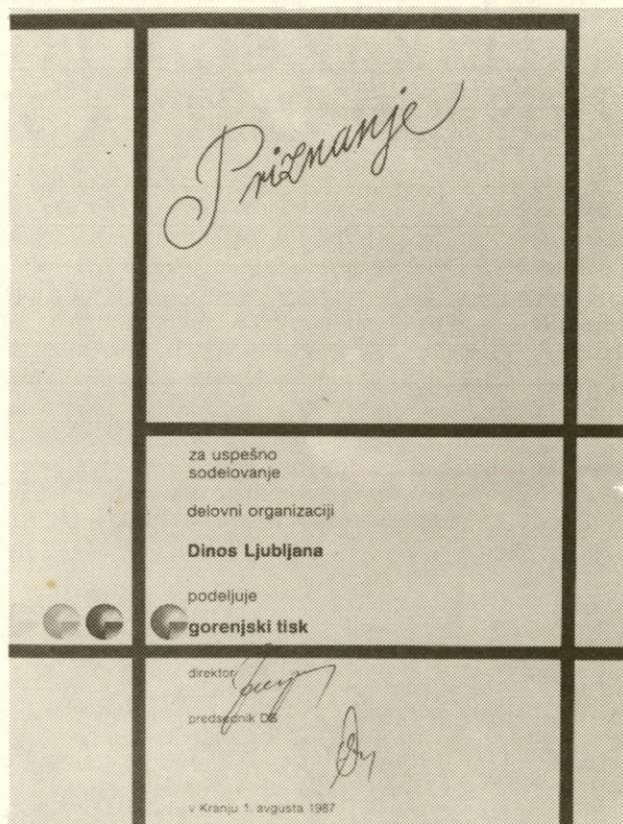
Na koncu so na pobudo generalnega direktorja Vladimira Kralja sprejeli naslednja predloga:

1. Delavskim svetom obeh TOZD in DSSS se predlaga, da odobrijo delavcem glede na njihovo angažiranje pri

gašenju požara dodatna dva ali tri dni rednega plačanega dopusta.

2. Delavskim svetom TOZD in DSSS se predlaga, da sprejmejo sklepe o uvedbi solidarnostne delovne sobote DO DINOS (za elementarne ali druge izjemne dogodke v delovni organizaciji).

Janez Češnovar

Ob posodobitvi in obnovitvi novih poslovnih prostorov, ki predstavlja dosežek na področju grafične in papirne industrije doma in v svetu, je GORENJSKI TISK iz Kranja podelil posebna priznanja nekaterim delovnim organizacijam za uspešno dolgoletno sodelovanje. Med dobitniki omenjenih priznanj je bila tudi delovna organizacija DINOS.

KONGRES BIR V HELSINKIH JE DAL NOVE USMERITVE

Letošnji kongres BIR (mednarodna organizacija za reciklažo) so organizirali v Helsinkih. Kongresa, na katerem so bile obravnavane zanimiveteme in ki je sprejel nekaj usmeritev za vnaprej, se je udeležil tudi generalni direktor naše delovne organizacije Vladimir Kralj. Za tokratno številko glasila je o kongresu pripravil naslednji prispevek.

V času od 8. do 11. 6. 1987 je bil redni letni kongres vseh članic svetovnih organizacij BIR v Helsinkih.

Kongres je prvič potekal na finskih tleh in je pomenil pravo poživitev za vse udeležence kongresa, ker je v času trajanja strokovnega dela komisij na izredno nevsiljiv način prikazal finsko industrijo, kako lahko uspešno posluje v času največjih svetovnih kriz dejavnosti sekundarnih surovin. Delo je potekalo običajno, kot dosedaj na vseh kongresih po posameznih sekcijah. Udeležil sem se dela sekcije za jeklene odpadke, za legirana jekla, sekcije za papir in tekstil.

Jekleni odpadki

Na osnovi poročil predstavnikov ZDA, Velike Britanije, Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Francije in skupnega poročila udeležencev drugih držav, kamor je sodilo tudi poročilo Jugoslavije, smo prišli člani komisije za jeklo do enotnega spoznanja, da kriza zbiranja in priprave jeklenih odpadkov ni kriza zaostajanja novih tehnoloških pridobitev, ampak izjemna kriza neprimernih ekoloških posegov črne metalurgije v čas in prostor 20. stoletja glede na potrebo širitve bazičnih industrij. Takoj se vsiljuje vprašanje in

tudi jasen je odgovor, zakaj v Jugoslaviji še vedno trmasto vztrajamo v gradnji jeklarn za masovna jekla (Jesenice) in se ne prilagajamo proizvodnji plemenitih jekel manjšega količinskega obsega, čistejše ekološke proizvodnje, saj ves razviti in pol razviti svet realnih ekonomij kupuje masovna jekla v deželah tretjega sveta (Južna Koreja, Venezuela, Indija itd.).

V skupnem poročilu predsednika komisije za legirane jeklene odpadke oziroma plemenita jekla g. MC Lauda iz ZDA je bil še posebej izpostavljen odnos okolje – tehnologija – reciklaža (not nature oriented technology), da je primarnost ohraniti okolje ne glede na profit in razvoj novih tehnologij.

Kljub temu pa še vedno proizvodnja vseh vrst jekel ne upada v svetu, ampak je v odnosu glede na možnost uporabe nadomestnih materialov po posameznih proizvodnih trend rasti z letno stopnjo med 7–8 %. Posebej izpostavljeno vprašanje je, kako gleda komisija BIR za jeklo na razvoj črne metalurgije v Jugoslaviji. Je bil odgovor nedvoumen, da je pri proizvodnji jekla samo med 5–7 milijonov ton, pravičen razvoj le v proizvodnji plemenitih jekel.

Poraba in cena energije kakor tudi pomanjkanje metalurškega vložka vplivata na

Zunanost kongresne dvorane v Helsinkih

odločitve posameznih narodnih gospodarstev ob upoštevanju vedno zahtevnejših ekoloških meritev: kaj, kje in v kakšnem obsegu lahko raste oziroma se gradijo nove proizvodne zmogljivosti jeklarn v svetu.

Papirni odpadki

Na področju zbiranja, priprave in predelave papirnih odpadkov je podobna problematika kot pri proizvodnji jekla. Čas, v katerem živimo, je posebej izpostavil ekološke oporečnosti papirne industrije. Proizvodnja vseh vrst papirnih izd je izredno zahtevna kemična industrija. Iz poročil posameznih dežel, predvsem pa iz največjih zbiralcev, kot so Zahodna Nemčija, Švedska, Francija, Italija in druge dežele, je bilo razvidno ponovno upadanje zbranih količin v primerjavi s preteklimi leti. Nepoznavalci dejavnosti sekundarnih surovin bi takoj zastavili vprašanje, kaj to pomeni, saj je v celotnem obdobju enega poslovnega leta povečana proizvodnja različnih vrst papirnih proizvodov za več kot 20 %. Manjše zbiranje je vezano s tehnološkim vprašanjem proizvodnje in priprave, ki zahteva vedno čistejši papirni vložek. Veliki svetovni zbiralci, kot je npr. firma Sahne iz Hamburga, pripravljajo le papirne od-

padke z visoko vsebnostjo celuloze; vsi preostali odpadki, ki pa vsebujejo celo različna sintetična vlakna, delne nanose plastificiranih folij in podobno, pa so namenjeni proizvodnji „ekološkega goriva“ v obliki briketov, ki se kontrolirano uporabljajo kot gorivo v toplarnah. Slišali smo nov slogan vodilnega poznavalca in generalnega direktorja združenja papirne industrije Finske g. Pentti Malaska: Očistimo papir pred človeško umazanijo (paper eco system). Dobri poznavalci papirne industrije in člani BIR komisije že trdijo kar se v znanstvenih inštitutih pripravlja, da bi leta 1990 v zahodni Evropi, ZDA in Kanadi izginila iz uporabe embalažna vrečka iz plastične tvarine. V proizvodnji papirja nastopa kriza nove tehnologije, saj je usmeritev zadnjih let, da naj bo proizvodnja locirana le tam, kjer je osnova za proizvodnjo dosedanjih tehnoloških postopkov, kar z drugimi besedami pomeni, da se papirna industrija širi v deželah tretjega sveta, podobno kot jeklarstvo. Za zbiralce in pripravljalce papirnega vložka je najpomembnejši zaključni sklep, da kakovostno pripravljen papirni trganeč z več kot 30 % celuloznih vlaken predstavlja sekundarni papirni odpadke, vse ostale mešane vrste pa so namenjene uničenju oziroma kontro-

lirani proizvodnji ekološkega energetskega odpadka.

Tekstilni odpadki

Največja kriza sodobne družbe 20. stoletja v vseh delih sveta je na področju zbiranja, priprave in predelave tekstilnih odpadkov, ki izhaja predvsem iz naslednjih vzrokov:

— moda kot sestavni del zadovoljevanja človeških potreb in tako ena pomembnih človeških dobrin se ali zelo hitro spreminja ali pa prepočasi glede na možnost uporabe različnih sintetičnih vlaken ob vedno novejših in čedalje bolj neobičajnih modnih ustvarjalnostih,

— postavlja se zahteva po novih materialih iz tako imenovane visoke mode, hkrati pa se nezadržno še vedno uveljavlja klasično blago, predvsem proizvedeno v deželah Azije,

— obe predhodni ugotovitvi sta povzročili ob izredno nizki ceni proizvodnje tekstilnih proizvodov v deželah Azije največjo krizo tekstilne industrije v Evropi. V delu komisije za tekstil je prišlo do ostrih polemik, kako naprej, ali je smotrno, da se zapirajo tekstilna središča, kot so Pratto, Biella v Italiji, ali da kljub temu poteka proizvodnja zgolj za preživetje. Prevladalo je stališče novega slogana za dejavnost zbiranja tek-

stilnih odpadkov Recycling of recourses (reciklaža izvorov). To pomeni, da je smotrna vsaka oblika reciklaže zaprtega kroga tehnoloških odpadkov posameznih tovarn, predilnic, tkalnic in opletilnic na eni strani, na drugi strani pa podobno kot na področju zbiranja papirja dobit le najzahtevnejših in najkakovostnejših bombažnih niti, volnen in volne, pomešani tekstilni odpadki pa naj ravno tako postanejo ekološki energetski odpadki.

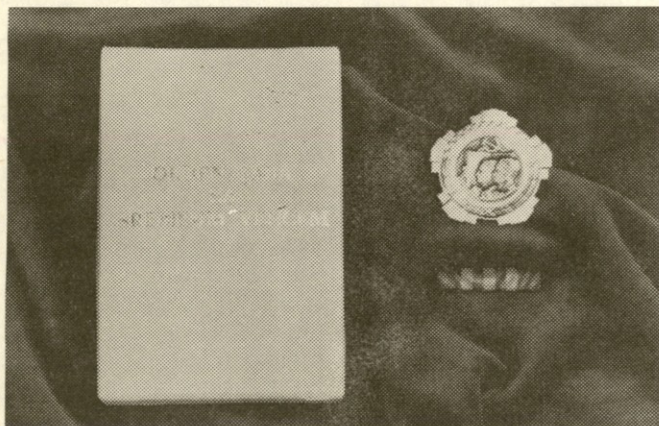
Po končanem delu posameznih komisij je bila generalna skupščina, ki je sprejela sklep BIR, da se dejavnost sekundarnih surovin vključi

vsaj nacionalna gospodarstva kot posebna veja dejavnosti sekundarnih surovin zaradi ekološko-energetskega pomena. Vsakoletne redne letne skupščine sprejmejo tekoča stališča oziroma zaključke za posamezna obdobja. Do skupščine v Helsinkih je veljalo stališče: varčuj energije — reciklača (save energy recycle). Nova usmeritev pa se imenuje Recycling of Recourses.

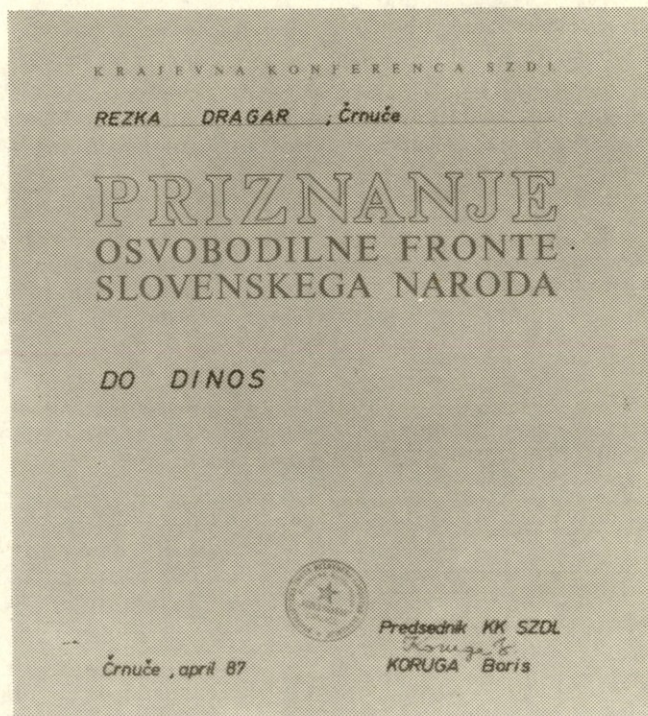
Prav nova usmeritev naj bi vplivala na svetovno politiko posameznih narodnih ekonomij, da je reciklaža izvoza država, regija, mesto, tovarna, večje ali manjše področje. Iz energetskega, ekološkega in družbenoekonomskega vidika.

Generalni direktor
Vladimir Kralj

SREBRNI ZNAK KONFERENCI SINDIKATA DO DINOS IN BRONASTI ZNAK OF PREDELOVALNEMU CENTRU LJUBLJANA

Pred prvomajskimi prazniki je Občinski sindikalni svet občine Ljubljana Bežigrad na slavnostni seji podelil srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije petim osnovnim organizacijam in dvajsetim posameznikom. Med dobitniki je bila tudi Konferenca osnovnih organizacij sindikata DO DINOS, ki je to laskavo priznanje prejela za večletno politično delovanje pri uresničevanju nalog republiških sindikatov, upoštevanje pri tem skupne in celovite interese članstva.

Posebno priznanje pa je prejel tudi Predelovalni center Ljubljana. Na priložnostni proslavi ob dnevu OF mu je Krajevna konferenca SZDL Rezke Dragar podelila bronasti znak OF za večletno uspešno sodelovanje s tamkajšnjo krajevno skupnostjo.

JULIJSKI POŽAR NA KURILNIŠKI

Boj z ognjenimi zublji je trajal polnih devet ur

V noči 20. julija 1987 je okrog 23. ure izbruhnil požar na dvorišču našega Tekstilnega obrata Ljubljana, na Kurilniški 18.

Iz uradnega poročila preiskovalcev je razvidno, da je bil vzrok požara samovžig na tovornem vozilu oziroma kratek stik v napeljavi. Ogenj je zajel še drugo vozilo, viličar in skladišče s 80 tonami tekstilnih odpadkov.

Na kraj požara je v zelo kratkem času prihitela gasilska brigada in za njimi še ostala prostovoljna gasilska društva iz Ljubljane in okolice. Skupaj z nekaterimi našimi delavci, ki so prišli kasneje na kraj dogodka, so po skoraj devetih urah pogasili požar.

Škoda z uničenima tovornima voziloma, viličarjem in skladiščem s tekstilnimi odpadki je bila precejšnja, ki pa jo je na podlagi uradne preiskave Zavarovalna skupnost Triglav že skoraj v celoti povrnila.

Ob tej akciji se je ob vsem izkazala izredna solidarnost in pripadnost nekaterih delavcev naše DO ki so se s polno angažiranostjo in požrtvovalnostjo lotili gašenja in ureditve dvorišča po požaru.

Franc Gogala

OBISK NA TEKSTILNEM OBRATU VRBLJENE

PRED DOBRIM LETOM IN POL SO SE DELAVCI DELOVNE ORGANIZACIJE TEKSTILKA IN DINOSOVE TEMELJNE ORGANIZACIJE REGENERACIJA TEKSTILA Z REFERENDUMOM ODLOČILI ZA ZDRUŽITEV V TOZD REGENERACIJA TEKSTILA – TEKSTILKA V OKVIRU DELOVNE ORGANIZACIJE DINOS. TEKSTILNIMA OBRATOMA V BOHOVI IN LJUBLJANI SE JE TAKO PRIDRUŽIL ŠE TRETJI, KI IMA SVOJ SEDEŽ V VRBLJENAH PRI LJUBLJENI. DELAVCI TEGA OBRATA SO Z DOKAJŠNJO MERO NEZaupanja odločali za novo organiziranost. PRAV ZATO SEM JIH OBISKAL V VRBLJENAH, DA BI ZVEDEL KAJ VEČ O TEM OBRATU, O DELU, POSLOVANJU IN PREDVSEM O TEM, KAKO SO SE DELAVCI V TEM ČASU VKLOPILI V NOVO OKOLJE.

Vas Vrbljene je od Ljubljane oddaljena približno 20 kilometrov, nedaleč od Iga pod Krimom. Sam obrat nisem težko našel, saj se nahaja ob glavni cesti, ki pripelje v Vrbljene. Ogromen šotor za glavno stavbo mi je takoj dal vedeti, da so v njem zaloge tekstilnih odpadkov. V času mojega obiska v tem tekstil-

nem obratu je obrat vodil vodja skladišča Stane Otoničar, ki je nadomestil obbolelega vodjo Štefana Modica. Vedno mirni in prijazni Stane Otoničar, ki je na obratu zaposlen dobro leto, je bil takoj pripravljen na pogovor, čeprav je uvodoma poudaril, da bi več o samem obratu lahko spregovoril Šte-

fan Modic, ki je v bivši Tekstilki in sedanjem obratu od samega začetka, torej polnih 27 let.

Takole je stekel najin pogovor:

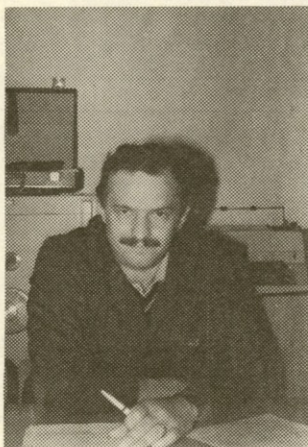
„Na Tekstilnem obratu Vrbljene nas je trenutno zaposlenih 18, v glavnem so to sami delavci ob strojih, potem vodja obrata, jaz kot vodja skladišča, vodja vzdrževanja ter dva izmeno-

vodja. Razen mene so vsi delavci domačini iz okoliških zaselkov,“ je začel najin pogovor Stane Otoničar.

„Naša osnovna dejavnost je predelava tekstilnih odpadkov v regenerate s fazami rezanja, trganja, droziranja in baliranja. Mesečno predelamo oziroma pripravimo okoli 125 ton materiala, letno pa okoli 1490 ton. Tekstilne odpadke dobivamo od raz-

Vhod na Tekstilni obrat Vrbljene

Stane Otoničar

nih slovenskih ‚firm‘ pa tudi od banjaluške organizacije INCEL, jih predelamo in naprej prodamo tekstilni predelovalni industriji, kot je novogoriškemu Meblu, škofjeloški ODEJI, Tekstilani Kočevje in drugim organizacijam. Za vso to proizvodnjo imamo na voljo rezalni stroj, trgalni stroj s tremi trgalnimi bobni, dvomikalni sestavek, globinsko stiskalnico ter dva viličarja.“

„V zadnjem času veliko govorimo, vsaj v okviru naše dejavnosti, o nekakšni krizi v tekstilni industriji. Kako se kaže ta kriza v dejavnosti vašega obrata?“

„V zadnjem obdobju, posebno zadnji dve leti, je vse večja ponudba tekstilnih odpadkov, tako, da jih moramo od naših dobaviteljev odklanjati. Ogromne zaloge tega ma-

Štefan Modic vodja obrata

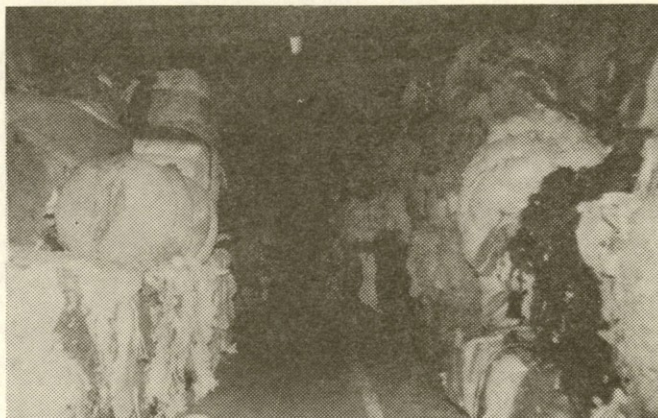
teriala nas iz meseca v mesec vse bolj bremenijo in naša primarna naloga je zmanjšati zaloge. V čem je težava?

Kriza v tekstilni industriji se je začela nekako lani, ko se je začel pravi naval primarnih surovin, predvsem iz vzhoda, po zelo nizkih cenah. To je bila krepka klofuta za našo dejavnost, ki od tega trenutka ni mogle več plasirati sekundarnih surovin na tržišča ne doma ne na tujem. Ta težava se je nadaljevala tudi v letošnjem letu, kar prav gotovo ni v prid naši dejavnosti. Prepričan sem, da se bo tu moralo nekaj spremeniti slej ko prej. Osebnostno pa menimo, da pozitivna zakonodaja ne bi smela našo dejavnost, kar zadeva zaloge, enačiti z drugimi delovnimi organizacijami na tem področju.“

„In če bo to stanje trajalo dalj časa. Ali razmišljate kaj storiti v tem primeru?“

„Gre skratka za objektivne težave, na katere pa mi praktično nimamo nobenega vpliva. Te težave so se odrazile že v lanskem zaključnem računu, saj je fizična realizacija našega obrata le 74 %, vrednostno pa 80 %. Ta trend se je nadaljeval tudi v letošnjem prvem polletju. Fizična realizacija je bila 86 %, vrednostna pa 97 %. No, te zadnje številke pa verjetno že napovedujejo, da se bo stanje do konca tega leta izboljšalo. Zavoljo slabše prodaje, kljub prizadevnosti področja trženja, pa se to odraža tudi na samem dohodku in s tem na osebnih dohodkih delavcev našega obrata.

Prav gotovo ne smemo čakati, kaj bo. Naša razmišljanja gredo v smeri, da bi uvedli dodaten program v okviru naše dejavnosti, in sicer linijo za predenje. Potrebe po preji so iz dneva v dan večje. Veliko je že organizacij, ki imajo precej dela s predenjem in s prodajo te

Velika obremenitev so polne zaloge tekstilnih odpadkov

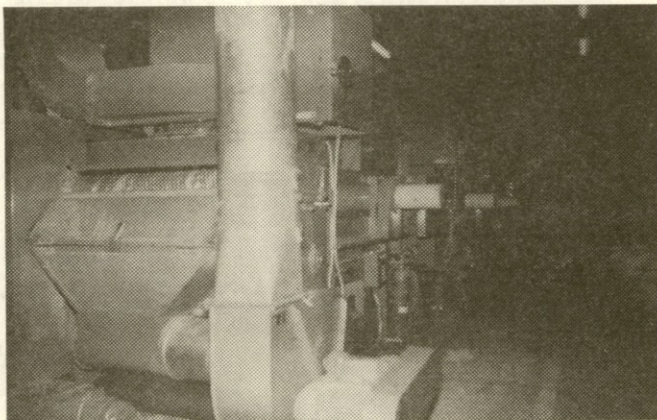
preje. Trenutno sodelujemo s področjem za trženje v smeri raziskave tržišča glede plasiranja preje, kajti prepričan sem, da bi nam kakovostna preja prinesla nov dohodek, ki bi bil v tej krizni situaciji več kot dobrodošel. Če bi prišlo do realizacije tega programa, potem bi se morali dogovoriti s sorodno delovno organizacijo, ki bi bila zainteresirana za to dejavnost, o sovlaganju v predilno linijo, kajti če bi šli sami v to investicijo, bi bil za nas to prevelik finančni zalogaj. Mislim, da se bomo morali s tem projektom spopasti v bližnji prihodnosti, kajti vedno težje bo z današnjimi regenerati dosegati ustrezne cene. Moramo iti naprej!“

„Poleg težav s prodajo pripravljalnega oziroma predelanelega materiala so vaši veliki problemi ogromni materialni

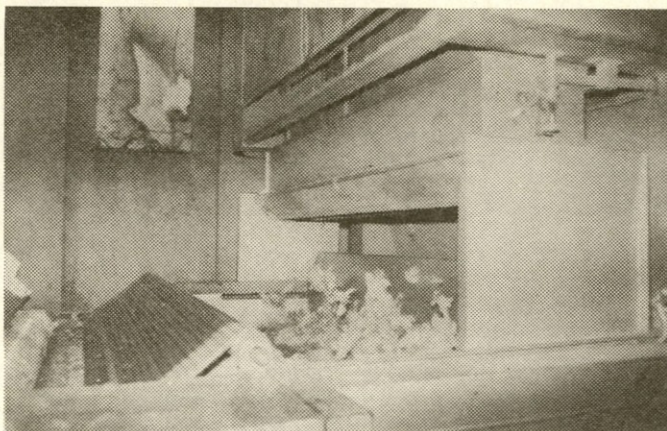
stroški. Ali ste že razmišljali, kako bi jih zmanjšali?“

„Res je, materialni stroški so naša največja postavka pri izdatkih. Precejšnja finančna obremenitev so stroški varnostne službe, ki jo organizira DO Varnost. Ta služba pa je pri naši dejavnosti še kako pomembna, saj je stopnja nevarnosti od požara še kako velika. Stroški energije so iz meseca v mesec vse večji. Ker pa je obrat oddaljen od Ljubljane okoli 20 kilometrov, je treba k stroškom šteti tudi transport. Večina naših

prizadevanj gre v zadnjem obdobju v smeri zmanjšanja teh stroškov. Sprejeti so bili ustrezni ukrepi, ki bodo morali dati v določenem času tudi rezultate. Prvič smo del sortiranja odpadkov preusmerili iz TO Ljubljana v Vrbljene. To gre za iste odpadke, ki jih po sortiranju v

Del trgalnega stroja v obratu

Drozirni oziroma mikalni stroj

nadaljnjih fazah pripravimo tu v Vrbljenah. Tu smo že zmanjšali del transportnih stroškov.

Nadalje, prehajamo na višjo stopnjo predelave, kar pomeni, da naj bi z manj vložnega dela in kakovostnimi izdelki iztržili večjo finančno vrednost.

Naša prizadevanja gredo tudi v večjo izkoriščenost strojnih kapacitet. Sedaj opravljamo redno vzdrževanje strojev izven delovnega časa in ne med, kot je bila v preteklosti ta navada. Posebne meritve o izkoriščenosti strojev so nam pokazale, da bi bila izkoriščenost naših strojev lahko še večja. Zavedamo se, da mora proizvodnja ves delovni čas nemoteno potekati, da moramo prodati maksimalne količine, ki jih je zmožen ta in ta stroj predelati. Ob tem moram poudariti, da opravljamo tudi številne uslužnostne storitve za druge delovne organizacije mesečno povprečno 10 ton.

Še enkrat moram poudariti, da so naše trenutne največje notranje rezerve pri poslovanju čimbolj zmanjšati proizvodne stroške ter plasirati na tržišče čimbolj kakovostne sekundarne surovine. In še nekaj bi rad povedal! Na začetku sem govoril o naših velikih zalogah. Vendar to niso zaloge gotovih izdelkov, temveč zaloge tekstilnih odpadkov. Mi namreč pripravimo le toliko sekundarnih su-

rovin, za kolikor vemo, da jih bomo tudi v resnici prodali kupcem, s katerimi se že vnaprej dogovorimo o vrsti materiala, ki ga moramo predelati in pripraviti."

„Kakšno pa je stanje na drugih področjih v okviru vaše dejavnosti?“

„Dokaj dobro imamo urejeno službo za vzdrževanje. Seveda pa so tudi tu težave s pomanjkanjem rezervnih delov. In še nekaj je, kar pogrešam na tem področju. Pogrešam pomoč in sodelovanje s tehničnim sektorjem TOZD POS oziroma njegovo vzdrževalno službo. Ne vem, kje je vzrok, ampak velikokrat smo se morali v težkih situacijah znajti sami brez njihove pomoči. Morda smo bili tudi sami premalo sitni, premalo prodorni. Na področju požarne varnosti imamo pooblaščen osebo, to je Avgust Erjavec, ki je v stalni povezavi z bližnjimi gasilskimi društvi. V zadnjem času nismo imeli težav na tem področju.“

„Kako pa je na področju delovanja samoupravnih organov, vaših delegatov v organih upravljanja, v SIS ter na področju družbenopolitičnih organizacij?“

„No, tu ste nas pa v živo zadeli. Na tem področju nismo naredili skoraj nič. Zbori delavcev še nekoliko delujejo,

ostalo pa je bolj v temo zavito. Ni povezave naših delegatov za delavski svet in drugih organov upravljanja z ostalimi delavci, da o povratnih informacijah sploh ne govorim. Obstajajo le zapisniki na oglasnih deskah, in to je vse.“

Naši delegati se sploh ne udeležujejo sej SIS, ker ni zanimanja za to. Razmišljanja in opravičila, da smo odmaknjeni od središč Ljubljane, da nas je premalo, niso umestna. No, v zadnjih mesecih pa si prizadevamo, da bi se stanje na tem področju spremenilo.“

Najinemu pogovoru se je pridružil med tem časom tudi vodja obrata Štefan Modic, ki je slučajno prišel na obrat pred odhodom na daljše zdravljenje. Takoj sem ga pobaral o obratu, ki obstaja s prekinitvijo polnih 27 let.

„Zakaj s prekinitvijo?“ me je zanimalo.

„Leta 1976 je v prostorih takratne delovne organizacije TEKSTILKA izbruhnil velik požar, ki je do tal uničil objekt. Po štirih letih je bil objekt povsem na novo zgrajen v stanju, kot ga vidite tudi danes.“

Vodja obrata Štefan Modic prav tako kot njegov namestnik Stane Otoničar, meni, da bo slej ko prej potrebno preiti k uvedbi novih programov, konkretno k novi predilni liniji, kar bi prineslo obratu in celotni temeljni organizaciji dodaten dohodek. Ob tem pa bo nujno večje povezovanje s tekstilno industrijo v okviru panoge.

Vprašanje, ki mi je ves čas obiska v Vrbljenah ležalo na duši, sem pustil prav za konec. Obema sem zastavil isto vprašanje, in to je: Kakšno je razpoloženje med delavci po letu in pol združitve z delovno organizacijo DINOS, kajti znano je, da so bili pred združitvijo prisotni veliki odpori za statusno spremembo.

„Mislim, da se stanje iz meseca v mesec izboljšuje,“ je najprej odgovoril Štefan Modic. Jaz osebno sem že od vsega začetka vedel, da mi kot majhen kolektiv ne bomo mogli več dolgo sami obstajati in da se bomo morali z nekom združiti. Glede na dejavnost, ki jo vsa ta leta opravljamo, pa nam je bil DINOS najbolj soroden. Saj veste, sami delavci so bili vsa ta leta navajeni, da so sami v tej firmi, da so samostojni. Bali so se za svojo socialno varnost, niso vedeli, pri čem so. Kljub temu, da se stanje izboljšuje, pa situacija še zdaleč ni idealna, so še določeni odkloni tu in tam.“

„Tudi jaz menim,“ je nadaljeval Stane Otoničar, „da ni še vse tako, kot bi moralo biti. Jaz sem tu še premalo časa, da bi lahko ocenil razpoloženje pred združitvijo in sedaj. Osebno pa menim, da je preteklo še premalo časa in da se morajo delavci na tako stanje še privaditi. Čas pač prinese svoje. Ob tem pa moram poudariti, da so to izredno pridni delavci, da vedo, kaj hočejo. Če je dela dosti, radi poprimejo, pa najsi bo to med delom ali pa v prostem času. Zaradi dela so pripravljene prekiniti tudi svoj redni dopust. Do njih je potrebno najti le ustrezen pristop.“

Tako se je končal moj pogovor z obema delavcema, ki vodita obrat. O samem razpoloženju med delavci pa sem želel izvedeti iz prve roke. Zato sem se napotil v proizvodne prostore, da bi zvedel, kako se po letu dni združitve z Dinodom počutijo delavci. Že sami njihovi pogledi so bili dokaj nezaupljivi, nekateri sploh niso hoteli dati izjave, trije med njimi pa so takole razmišljali:

Ivan MODIC — delavec na globinski stiskalnici, 16 let pri Tekstilki

Delo je pač težko, veliko prahu je, sicer pa smo navajeni težko in trdo delati, ker smo zvečina kmečki ljudje.

A če se je kaj spremenilo, ko smo v Dinosu? Ja, nekaj dinarjev pa je več, delamo pa isto kot prej. Če sem pošten, če bo še naprej tako kot sedaj, bo kar v redu.

vodje, ki skrbi za prodajo. V tem je naš položaj slabši kot poprej.

Milena MODIC — delavka v proizvodnji

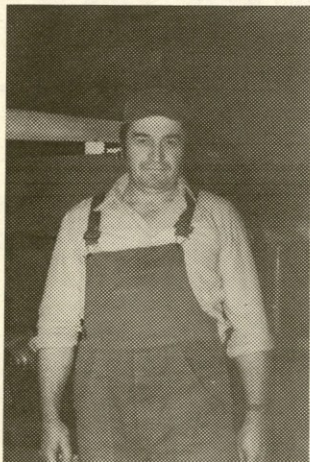
V tej organizaciji sem zaposlena že 6 let, sicer pa sem domačinka. Pogoji dela so zelo težki, še posebno za ženske, saj moramo večkrat predstavljati bale težke od 300 do 400 kilogramov. Mislim, da je sedaj velika razlika od prej, ko smo bili sami. Denarja je sedaj manj kot prej, včasih smo veliko bolj sproščeno delali, bili smo bolj samostojni, to je bila majhna delovna organizacija. Prepričana sem, da bi sami uspevali tudi v današnji hudi konkurenci in krizni situaciji, če bi imeli dovolj sposobno vodstvo.

S tem se je moj obisk na Tekstilnem obratu Vrbljene tudi končal. In kaj reči ob vsem tem?

Na eni strani je prisotna do-

kajšnja nezaupljivost delavcev, ki se še vedno niso vživel v združitve z DO DINOS. Kot da jim je nekdo vzel dolgoletno svobodo. Na drugi strani pa je moč čutiti izredno prizadevnost vodilnih, če jih smem tako imenovati, da bi se izvlekli iz krize, hkrati pa iščejo nove rešitve v širitvi proizvodnih programov. Potrebno bo še veliko strpnosti, dobre volje in prepričevanja, da se bodo vse stvari čez čas postavile na svoje mesto. Upamo lahko, da bo prevladal zdrav razum in da bo večina delavcev sčasoma le sprevidela, da lahko le s skupno akcijsko in proizvodno povezanostjo uspejo prebroditi sedanje težave.

Janez Češnovar

Avgust ERJAVEC — delavec pri mikalniku in pooblaščenec za požarno varnost

Pri firmi sem polnih 25 let, še v starih prostorih sem bil vodja izmene. Po težji poškodbi na trgalnem stroju pa sem prevzel mesto delavca ob mikalnem stroju. Kar zadeva požarno varnost v zadnjem času, večjih posegov nismo imeli, dobro pa sodelujemo z gasilskimi brigadami in društvu. Pri delu je ogromno ropota, kar zadeva poslovanje, mislim, da je sedaj prodaja veliko slabša, kot je bila poprej. V stari delovni organizaciji nismo imeli zaloga. Prepričan sem, da je vse poslovanje odvisno le od

Uradno stališče slovenske politike sicer je, da s spremembami Zakona o združenem delu naj ne bi šli pred izpeljanimi ustavnimi spremembami, ki so še v skupščinski proceduri, toda zaradi pričakovanih prevladujočih stališč zagovornikov takojšnjega spreminjanja Zakona o združenem delu, se moramo aktivno vključiti v priprave teh sprememb. Nekateri glavni poudarki predlaganih sprememb:

1. Na področju družbeno-ekonomskih odnosov:

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Zvezni zbor skupščine SFRJ je sprejel sklep, da se izvede postopek sprememb in dopolnitev Zakona o združenem delu v tistih določbah, ki zavirajo hitrejši in učinkovitejši razvoj gospodarskih odnosov. V ta namen je potrebno v vseh okoljih izpeljati kar najširšo javno razpravo, katere pobude in sugestije bi dopolnile dosedanja razmišljanja v predlaganih spremembah.

- nastopanje v pravnem prometu bo prenešeno na raven delovne organizacije in le izjemoma bodo lahko TOZD neposredno dajale v promet proizvode in storitve;
- cene proizvodov in storitev bodo TOZD določale skupaj, v okviru DO in ne več vsaka zase;
- obvezno sklepanje SaS o združevanju dela in sredstev trgovskih in proizvodnih OZD ni več predvideno, razen če ti odnosi temeljijo na trdnih skupnih planskih dokumen-

tih najmanj za srednje-ročno obdobje;

- spremenijo se pogoji pridobivanja in razporejanja dohodka na način, da se ne upošteva faktor inflacije pri izkazovanju poslovnih rezultatov;
- namesto treh periodičnih obračunov naj bi v OZD sestavili le dva periodična obračuna (na 4 mesece) in zaključni račun;
- predvideva se še vrsta drugih sprememb pri ustvarjanju skupnega prihodka in dohodka ter pri razporejanju in delitvi celotnega prihodka TOZD in čistega dohodka. Posebej pomemben je predlog, da naj bi se OD izplačevali v dveh delih, za živo delo enako za enakovrstna dela in naloge, za minulo delo pa le ob izpolnjevanju pogoja uspešnega poslovanja OZD.

2. Na področju delovnih razmerij:

- najpomembnejši je predlog, da bi bila OZD dolžna ob razpisu sprejeti enega od prijavljenih kandidatov, ki pogoje izpolnjuje;
 - predvideno je širjenje pooblastil individualnim poslovnim organom pri razporejanju delavcev, izrekanju ukrepov za lažje kršitve delovnih obveznosti, odrejanju nadurnega dela idr.;
 - povečalo se bo število z zakonom predvidenih kršitev delovnih obveznosti, za katere bo disciplinska komisija morala obvezno izreči ukrep prenehanja delovnega razmerja;
 - predvidene so podrobnejše določbe zakona o ugotavljanju odgovornosti delavcev, zaradi katerih je TOZD zašla v ekonomske težave ter povečan vpliv družbene skupnosti kot celote na odgovarjajoči odnos do dela.
3. Samoupravna organiziranost:
- posebej in v celoti bo zakonu dodano novo poglavje v povezovanju samostojnega osebnega dela v sistem samoupravnega združenega dela;
 - v predlogih zakona je predvidena večja prožnost pri ustanavljanju OZD, tudi od občanov, ustanavljanja OZD za posamezen projekt, ki po izpolnitvi svoje naloge preneha obstajati, prožnejše samoupravno organiziranje združenega dela idr.;
 - pri temeljni organizaciji se zmanjšuje vpliv družbene skupnosti pri imenovanju individualnega poslovnega organa TOZD;
 - za učinkovitejšo uresničevanje samoupravnih pravic delavcev je predvidena krepitev vloge delavskih svetov, zmanjševanje števila vprašanj, o katerih se odloča z refe-

- rendumom, izpopolnjevanje poslovske funkcije, krepitev odgovornosti za opravljanje samoupravljalnih funkcij v združenem delu – vštevši materialno odgovornost;
- posebej pomembni so predlogi na področju racionalizacije pri sprejemanju samoupravnih sporazumov in splošnih aktov v TOZD (lahko bomo imeli bistveno manj vseh aktov);
- opušč se opredelitev, da

delavci odločajo o neodtujljivih pravicah le z osebnim izjavljanjem, zmanjšano bo število vprašanj, o katerih se bodo delavci izjavljali na referendumu (npr. o odpravi pravic do vrnitve združenih sredstev).

Poleg naštetih poudarkov predlog sprememb in dopolnitev zakona predvideva še vrsto drugih, prav tako usmerjenih v večanje učinkovitosti organizacije in poslovanje združenega dela, kar vse

naj bi pripomoglo gospodarstvu Jugoslavije in celotni družbi ob spodbudnejši ekonomski politiki SFRJ kar najhitreje in za osebni in družbeni standard čim manj boleče prenesti globoko družbeno in ekonomsko krizo.

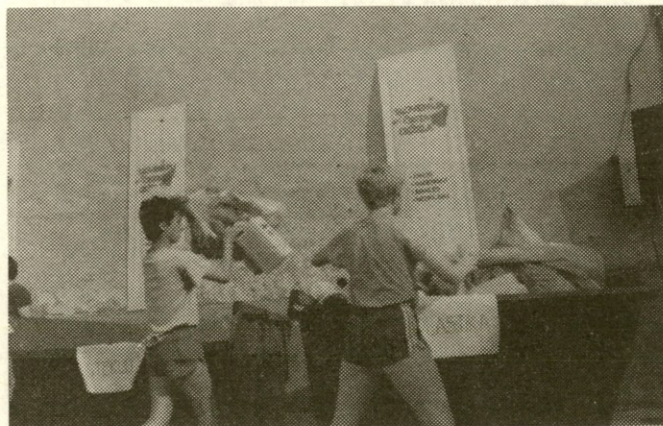
Čim širša javna razprava v vseh okoljih združenega dela naj bi predloge sprememb dopolnila do take mere, da bodo prej omenjena pričakovanja v resnici izpolnjena.

Janez Novak

AKCIJA „MOJA ČISTA SLOVENIJA“

Slovenija, moja čista dežela! „LOP“ po nesnagi! Od besed k dejanjem! DINOS – RADENSKA – NEDELJSKI, plastična akcija za čisto Slovenijo! Take in podobne naslove smo v zadnjih dveh mesecih lahko zasledili predvsem v Nedeljskem Dnevniku. Gre za akcijo „Slovenija moja čista dežela“, v katero se je na pobudo Toneta Fornezija – TOFA in Nedeljskega Dnevnika vključila tudi naša delovna organizacija.

Vsem nam je znano, da je ena od dejavnosti naše delovne organizacije tudi skrb za čisto okolje. Prav to dejstvo pa je vodilo DINOS, da se je priključil tej akciji, ki je iz dneva v dan dobivala na vse večjem odmevu po vsej Sloveniji. V času, ko zaključujemo redakcijo te številke glasila, akcija še traja, tako da bomo o njej in njenem uspehu poročali lahko šele v naslednji številki. In v čem je smisel te akcije! Želja organizatorjev in pobudnikov akcije je bila, da bi očistili Slovenijo plastične nesnage v vseh možnih oblikah od vrečk, embalaže, steklenic in drugih plastičnih nevarnosti, ki so z desetletji dodobra onečedile

Začetek akcije je bil v Zagorju

slovenske travnike, jase, gozdove, livade, bregove rek in drugod. Plastika je pač trdovratna snov, ki zlepa ne razpade, ne segnije, ne preperi, ampak iz leta v leto kazi našo lepo deželo.

Akcija je potekala od junija pa do sredine septembra. V tem času so na vsa naša odkupna mesta po vsej Sloveniji občani prinašali plastične odpadke. Za vsake tri kilograme te nesnage pa je prinašalec prejel še srečko in lično priponko. Z dobljeno srečko se je avtomatično vključil v veliko žrebanje, ki je bilo na veliki prireditvi v Mariboru. Med stotimi nagradami v okviru te akcije je

bila na voljo prva nagrada, in sicer Marlesova montažna hiša. Je že tako, da Slovenci iz leta v leto vse raje igramo na srečo. In tudi tokrat je bilo tako! Na naša odkupna mesta je „letela“ plastična nesnaga kot za stavo. Vsak je hotel imeti srečko in poizkusiti srečo v tej akciji. Do tega trenutka, ko pripravljam ta prispevek, se je na naših zbirnih mestih in skladiščih zbralo že prek 15 ton plastike. Odziv torej, ki ga niti sami organizatorji pred začetkom niso pričakovali. Za animacijo te akcije so vsakih štirinajst dni potekale javne prireditve z odkupom te plastične nesnage. Na teh

Tudi v Trziču so se pridno lotili zbiranja odpadne plastike

prireditvah so nastopali znani slovenski narodno zabavni ansambli, znana skupina Moped Show in še nekateri znani estradni umetniki. Težko je reči, na kateri prireditvi je bilo najbolj zabavno in kje je bil odmev na to akcijo največji. Ali v Zagorju, kjer se je vse skupaj sploh začelo, ali v Ribnici in Trziču, v Črni, kjer so občani z zbiranjem plastike presegle prvič magično mejo ene tone, ali v Cerknici, kjer so bili nosilci akcije tega dne učenci in učenke Osnovne šole iz Cerknice, ki so svoj vsakoletni dan na začetku šolskega leta pod naslovom „Dan za družbeno koristno delo“ iz-

koristili za zbiranje plastičnih odpadkov.

Skratka v dokajšnji meri se je uresničilo geslo te akcije „Od parol k dejanjem“! Naša delovna organizacija se je kot izvajalec uspešno vključila v akcijo, za kar je bila javno prek Nedeljskega Dnevnika nekajkrat pohvaljena.

Upamo lahko samo, da je naša lepa Slovenija res čistejša za toliko in toliko ton plastične nesnage in da je v njej prevladala zavest občanov po čistejšem okolju in ne le želja po eni od stotih privlačnih nagrad.

Jenez Češnovar

Učenci in učenke Osnovne šole v Cerknici so vsakoletni dan ob začetku šolskega leta, ki ga imenujejo „Dan za družbeno koristno delo“, izkoristili tokrat za akcijo „Moja čista Slovenija“. Ob tem so pripravili krajši zapis o njej, ki so ga prebrali na prireditvi v Cerknici in ga objavljamo v celoti.

Dnevnikova in Dinosova akcija „Slovenija, moja čista dežela“ je spodbudila tudi nas, učence Osnovne šole Notranjski odred Cerknica in podružnične šole 11. maj Grahovo, da smo zavihali rokave in se odločili očistiti svoj kraj in njegovo bližnjo okolico. Učenci smo se podali v Rakov Škocjan na področju Slivnice, počistili smo tudi ob potoku Cerkniščici. Razredna stopnja je zbrala 273,5 kilogramov plastičnih odpadkov. Posebno sta se odlikovala 2. in 4. razred.

Učenci 5. in 8. razreda smo zbrali 209 kg, učenci 6. in 7. razreda pa so imeli druge obveznosti.

Danes smo v Dinosove kontejnerje strpali 629 kg plastičnih odpadkov.

Predsedstvo šolske skupnosti se zahvaljuje vsem učencem naše šole, da so se očiščevalne akcije tako zavzeto lotili, nabrali toliko nesnage in ob tej priložnosti tudi obljublamo, da bomo še naprej skrbeli za naše okolje.

NOVE VIŠINE AVTORSKIH HONORARJEV

Na podlagi novega Pravilnika o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasila DO DINOS je uredniški odbor glasila na svoji zadnji seji določil višine avtorskih honorarjev za posamezne vrste prispevkov oziroma opravil v glasilu.

Omenjene honorarje objavljamo in upamo, da bomo z njimi vzpodbudili nove dopisnike za objavljanje v našem glasilu.

Zahtevnejši prispevki:

(neto izplačilo od strani — merilo je 33 tipkanih vrst)

	din
1. Strokovni članek	3.000
— izviren	2.000
— informativen	2.500
2. Izobraževalni članek	2.500
3. Komentar	2.500
4. Reportaža	2.000
5. ,Komentirano poročilo	1.500
6. Uvodnik	1.500
7. Feljton	1.500
8. Prevod	3.000

Krajši in manj zahtevni prispevki

(neto izplačilo od strani — merilo je 33 tipkanih vrst)

1. Portret	2.000
2. ,Intervju	1.000
3. Poročilo	1.200

(neto izplačilo od prispevka)

4. Vest	500
5. Anketa	1.000

Drugi prispevki:

(neto izplačilo od prispevka)

1. Šala, domislica	500
2. Uganka, rebus, kviz	1.000
3. Grafikon, tabela, shema (izvirna)	1.000
4. Fotografija	500
5. Križanka:	
a) navaden kvadrater	350
b) kvadrater iz naše dejavnosti	500
6. Karikatura:	
a) izvirna	1.000
b) ,ponatis	500

ZAŠČITNA SREDSTVA – PRAVICA NAŠA IN DOLŽNOST

Po določbah Zakona o varstvu pri delu morajo organizacije združenega dela osebam na delu ali strokovnem izpopolnjevanju dati na voljo sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu povsod tam, kjer nevarnosti in škodljivosti delovnega okolja ne moremo drugače odstraniti.

To pomeni, da moramo najprej poizkusiti odpraviti ali vsaj zmanjšati nevarnosti in škodljivosti z organizacijskimi, tehničnimi in drugimi sredstvi. Šele če nam to ne uspe, moramo uporabiti sredstva za osebno varstvo pri delu. Zavedati se moramo, da vsako varstveno sredstvo bolj ali manj obremenjuje človeka pri delu in ga ovira. Vzemimo npr. navaden respirator proti prahu. S takim respiratorjem bomo človeka sicer zavarovali proti prahu, da ne bo vdihaval prevelikih količin prahu. Vendar, če mora tak delavec respirator nositi 7 ali 8 ur na dan v delovnem prostoru, morda celo pri povišani temperaturi, je to precej velika dodatna obremenitev in ovira pri delu. V tem primeru mora delovna organizacija poskusiti vse, da s tehničnimi sredstvi, npr. odsesovanjem prahu zajame vsaj del že na mestu nastanka.

Sredstva za osebno varstvo pri delu morajo biti funkcionalno tako izdelana, da preprečujejo učinek nevarnosti in škodljivosti in da povzročajo pri delu čim manj težav in nelagodja. Izdelana morajo biti tudi v skladu z določbami jugoslovanskih standardov (JUS). Ne smejo dražiti kože, biti neprijetnega vonja ali kako drugače škodljiva. Na delovnih mestih, kjer je nevarnost za požar večja, morajo biti izdelana iz materiala, ki je teže gorljiv oziroma vnetljiv. V naših tekstilnih obratih zato ne bomo uporabljali sredstev za osebno varstvo pri delu iz sintetičnih materialov.

Sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu ločimo na več skupin, glede na namen in uporabo.

Osebna varstvena sredstva so tista, ki jih stalno uporabljamo pri nekem opravilu kot npr. delovni čevlji, delovne obleke, zaščitne čelade rudarjev v rudnikih ali delavcev, ki delajo v območju žerjavskih prog.

Zaščitna varstvena oprema so pa tista sredstva, ki jih uporabljamo občasno samo takrat, ko obstaja neka nevarnost, dokler taka nevarnost ali škodljivost traja.

Sem sodijo varnostni pas pri delu na višini, zaščitna očala varilcev, dežni plašči in podobno.

Glede nato, kateri del telesa hočemo zavarovati z osebnim varstvenim sredstvom, ločimo sredstva za varovanje glave, oči, obraza, sluha, dihalnih organov, rok, nog in drugo.

Kot posebno skupino varstvene opreme lahko štejemo sredstva za zavarovanje pred neugodnimi atmosferskimi učinki. Delavcem, ki delajo na prostem in so izpostavljeni neugodnim vremenskim učinkom, kot dež, sneg, nizka temperatura in podobno, nadalje delavcem, ki delajo v prostorih z nizko temperaturo, moramo dati ustrezno varstveno opremo npr. dežne plašče, nepremočljiva pokrivala, kožuhe brezrokavnike, bunde, zimske škornje in drugo.

Povrnimo se k naslovu tega članka in pogledimo, kako je s pravicami in dolžnostmi glede sredstev za varstvo pri delu.

Zakonodajalec oziroma upravni organ ne obvezuje konkretno, kakšna in kolikšna sredstva pritečejo delavcu za taka in drugačna delovna

opravila. Delovna organizacija sama s svojim internim aktom sprejema normativ sredstev za osebno varstvo pri delu, s katerim so določene količine sredstev in minimalni roki trajanja uporabe sredstev za razna delovna opravila.

Tudi v naši delovni organizaciji so v oktobru v letu 1985 delavski sveti sprejeli pravilnike z normativi o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu za obe temeljni organizaciji.

V pravilnikih so podrobneje opredeljene dolžnosti delovne organizacije ter pravice in dolžnosti delavcev do prejema in uporabe sredstev za osebno varstvo pri delu.

Dolžnost delovne organizacije je, da zagotovi finančna sredstva za nabavo sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu v obsegu in količini, kot določa normativ.

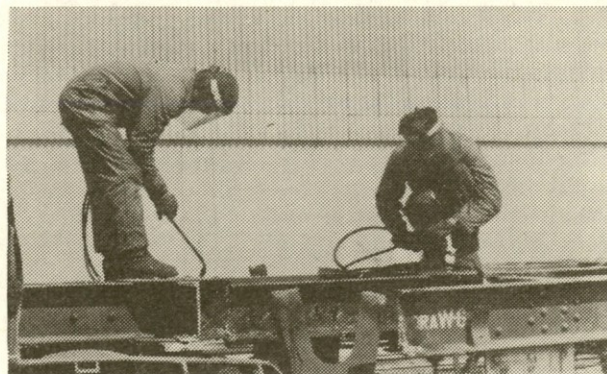
Dogovorili smo se tudi o načinu razdeljevanja sredstev ter določili minimalne roke trajanja, ko je delavec upravičen, da prejme novo varstveno sredstvo oziroma opremo.

Odgovorna oseba, ki delo vodi, mora zagotoviti tudi dejansko uporabo osebnih sredstev in izvajati kontrolo nad namensko uporabo in

stanjem varstvene opreme. Osnovna dolžnost delavcev pa je, da uporabljajo sredstva za osebno varstvo pri delu povsod tam, kjer smo to določili v pravilniku in so ta sredstva potrebna za varstvo pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami.

Premalo skrbi posvečamo vzdrževanju in čiščenju sredstev za osebno varstvo. Menimo, da je to dolžnost delovne organizacije, predvsem pa dolžnost delavcev samih. Zaradi dislociranosti naših delovnih enot ne moremo organizirati skupnega pranja in drugega čiščenja delovnih oblek in ostale varstvene opreme. Zelo redke so tudi javne pralnice in čistilnice, ki bi hotele jemati v pranje ali čiščenje naše delovne obleke.

Zato smo se dogovorili in v pravilniku zapisali, da so delavci dolžni delovne obleke in obuvala sami čistiti in vzdrževati. Vse premalo paznje polagamo predvsem negi obuval. Za nje bi morali skrbeti tako kot za svoja lastna obuvala v „civilu“, saj so delovna obuvala neprijetno bolj obremenjena. Menimo, da ni nobenih ovir, da delovna organizacija ne bi delavce oskrbela s primernimi čistilnimi sredstvi za

Pri rezilcih je velikega pomena pravilna uporaba zaščitnih sredstev

Zaščitna sredstva so potrebna tudi pri takem požaru kakršen je bil na Kurilniški

nego obutve. S tem bi se življenjska doba obutve gotovo podaljšala.

Isto velja tudi za vzdrževanje delovnih oblek (pranje, sprotno krpanje in podobno).

V 42. členu Pravilnika o varstvu pri delu smo zapisali, da je vsak delavec upravičen do 1/2 kg pralnega praška mesečno in da je njegova dolžnost, da svojo delovno obleko primerno vzdržuje. Urejenost delavca kaže tudi na raven njegove tehnične kulture oziroma kulture dela.

Urediti bomo morali tudi vzdrževanje zimske opreme, bund in brezrokavnikov. Ob koncu zimske sezone naj bi ta oblačila zbrali v skladiščih, jih poslali v čiščenje in potem primerno uskladiščili preko leta.

Spregovoriti moramo tudi o kvaliteti naših delovnih oblek. Na tržišču trenutno ni na voljo bolj kvalitetnih delovnih oblek v modri barvi. Tako naši delavci uporabljajo delovne obleke iste kvalitete (jakosti) kot npr. delavci v tekstilni ali kartonažni industriji, kjer so obremenitve neprimerno lažje. Temu primerna je seveda sorazmerno hitra izraba oblačil v naši delovni organizaciji.

Ob koncu še nekaj besed o evidenci, o razdeljevanju in uporabi sredstev za osebno varstvo pri delu. Poudariti moramo, da smo za vodenje te evidence zakonsko zavezani.

VJnašem pravilniku smo zapisali, da so delovne enote dolžne voditi dvoje evidenc, in sicer:

1. evidenco o skupni uporabi sredstev v tekočem letu,
2. evidenco o izdaji in zadolžitvi sredstev za osebno varstvo pri delu, ki mora vsebovati priimek in ime delavca, naziv sredstva, rok trajanja in datum izdaje sredstva.

Oblika evidenčne dokumentacije ni predpisana, lahko se vodi v obliki knjige, kartic ali na drug primeren način. Podrobneje o razdeljevanju, o uporabi ter o naših pravilih in dolžnostih v zvezi s sredstvi in opremo za osebno varstvo pri delu se lahko vsakdo seznanil v „Pravilniku o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu DO DINOS“. Željeno je, da se vsi ravnamo po določilih, ki smo jih v tem pravilniku sprejeli in potrdili.

Anton Urbanc

QUO VADIS, INFLACIJA ?

Verjetno bi lahko kdo našemu glasilu očital neaktualnost ali celo nemodernost, če se v njem ne bi pojavilo vsaj nekaj misli o hudi bolezni današnjega gospodarskega trenutka — to je inflacija. Skoraj nevzdržno bi bilo stati ob strani pri ogorčenem prizadevanju vseh informacijskih medijev, ki bi nam radi vcepili v glavo občute, kako smo nesposobni poiskati zdravilo, ki bi se učinkovito postavilo po robu, lahko bi rekli ekonomskemu raku naše stvarnosti. Pri tem ne manjka takšnih in drugačnih strokovnih zvezdnikov, ki nas skušajo npr. preko televizijskih zaslonov na vseh programih prepričati, da je sicer ta bolezen ozdravljiva, vendar je zdravilo zanjo zelo grenko in kot tako težko prebavljivo za naš razvajeni delavski razred. Ravno tako ne mine noben političen govor, ki ne bi napadel inflacije kot izvora vseh gospodarskih težav v naši družbeni skupnosti ter ob tem napovedal odločen boj zoper za ta že kar udomačeni ekonomski pojav.

Pomena latinske besede „inflacija“ ni potrebno posebej obrazložiti, saj ga pozna že vsak doraščajoči otrok. Sama beseda pa se je pri nas tako udomačila, da jo niti največji zagovorniki lepote slovenskega jezika ne preganjajo, čeprav bi verjetno na tem boljšču inflacijo najlaže premagali. Ali naj to pomeni, da smo inflacijo kot neobdobje vzeli za svojo vsakdanjo nevšečnost, ki nam neprestano dviga temperaturo ter nas dela nesigurne? Seveda ne, saj smo ji napovedali odločen spopad v vseh letnih in srednjeročnih programih gospodarskega razvoja, ki smo jim dali skupno ime stabilizacija. Toda čas hitro teče, izgledov za kakšno zmagico v tem spopadu pa ni in ni. Še več, neprestano se moramo taktično umikati in nemo prešteti z indeksi ali odstotki izraženo napredovanje tega „sovražnika“. Preostaja nam le, da se zatekamo, včasih tudi brezglavo, k posamični obrambi po preizkušenem receptu, ki uči, da je treba vsak zaslužen ali pridobljen dinar čimprej varno naložiti v blago ali kakšen tuj manj opotekajoč denar, če se hoče obvarovati njegova vrednost. Pri tem je pomembna tudi hitrost, kajti jutri je priporčen dinar manjši, čeprav

smo se zanj morali enako oznojiti kot včeraj.

Zakaj torej v boju z inflacijo kot družba nismo uspešni? ! Odgovor na to vprašanje terja, da se najprej spoznamo z vrstami inflacije in ugotovimo, za kakšno vrsto te bolezni gre v našem ekonomskem sistemu. Teoretiki so inflacijo ločili na tri najpomembnejše vrste, in sicer: inflacijo povpraševanja, stroškovno inflacijo in tako imenovano strukturno inflacijo. Inflacija povpraševanja nastaja zaradi velikega povpraševanja po blagu, ki ga na trgu primanjkuje, zato hitro naraščajo cene in pada kupna moč denarja. Običajno se tako vrsto inflacije zdravi z ukrepi monetarno-kreditne politike, tako da se zmanjša maso denarja v obtoku in omeji ali celo odpravi kredite. Takim posegom smo bili priča s pričetkom stabilizacije.

Stroškovna inflacija nastaja na strani ponudbe (proizvodnje). Tu gre za porast osebnih dohodkov, porast materialnih stroškov v procesu proizvodnje in porast dobičkov. Porast vseh naštetih elementov proizvodnje povečuje stroške proizvodnje in tako pride do zmanjšanja kupne moči denarja. Boj proti stroškovni inflaciji je zelo težaven, kajti pogos-

to so žarišča te inflacije zelo kompleksna in zasidrana v vsem ekonomskem sistemu. Zato je iluzorno pričakovati hitre uspehe v boju proti stroškovni inflaciji.

Strukturna inflacija pa je značilna za države v razvoju. V bistvu gre pri strukturni inflaciji za to, da se proizvodnja ne prilagaja strukturi povpraševanja, predvsem na zunanjem razvitejšem trgu. Običajno je ta inflacija povezana še z nizko stopnjo akumulacije, povečanjem uvoznih cen, pretiranim zadolževanjem v tujini, deformiranim sistemom cen in podobno.

In s kakšno vrsto inflacije se bojujemo v Jugoslaviji? Odgovor ni posebno težak, kajti opraviti imamo kar z vsemi tremi naštetimi vrstami.

Torej ima zmaj, ki nas ogroža, kar tri glave. Vendar pa vse tri le niso enako požrešne in precej časa so porabili naši ugledni ekonomisti, da so poenotili mišljenja in ugotovili najnevarnejšo in hkrati tudi najtrdovratnejšo glavo tega zmaja, ki jo je treba odsekati, to je stroškovna inflacija.

Da bi dobili jasnejšo predstavo o trdovratnosti in težavah v boju s stroškovno inflacijo, moramo poiskati nekaj njenih najpomembnejših žarišč. Eno izmed takih žarišč pri nas je dvojni sistem cen. Pri nas so cene za določene vrste blaga na nek način predpisane in se ne oblikujejo prosto na trgu na osnovi ponudbe in povpraševanja (administrativno določene cene). Cene drugih vrst blaga pa se kljub administrativnemu zaviranju le nekako podrejajo tržnim zakonitostim. Takšen sistem cen povzroča, da se vsa dodatna kupna moč, ki se na trgu pojavi, prelije na povpraševanje po tisti vrsti blaga, ki ima svobodno oblikovano ceno. Temu blagu pa zaradi povečanega povpraševanja cena hitro narašča, kar povzroča

inflacijo pa še padec kakovosti.

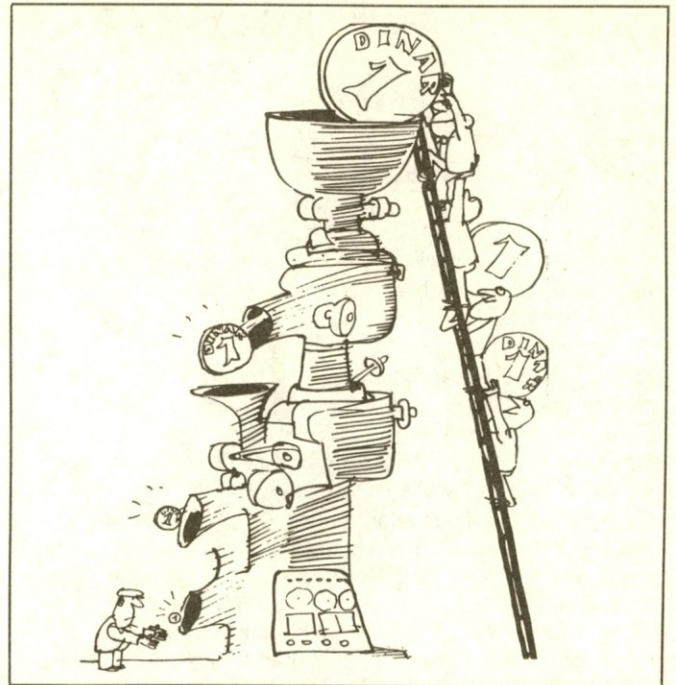
Drugo pomembno žarišče stroškovne inflacije je obravnavanje dohodka delovne organizacije kot merilo produkta, kar pomeni, da gledamo dohodek kot rezultat čiste proizvodnje. V resnici pa je dohodek in njegova rast lahko odvisen poleg rasti proizvodnje (produktivnosti) tudi od monopolnega položaja in drugih privilegijev, ki nimajo nič skupnega s stvarno produktivnostjo. In če je dohodek povečan zaradi teh pridobljenih družbenih privilegijev, pomeni vsa poraba (osebna, skupna in splošna) iz tega povečanja inflacijo, kajti tako povečani dohodek ni rezultat večjega obsega proizvodnje (merilo produkta) in nima kritja v večji količini blaga (proizvodov).

Žarišče inflacije predstavlja tudi nam tako ljubo in samo za naš družbeni sistem značilno načelo, da se morajo osebni dohodki povečevati skladno z rastjo življenjskih stroškov. Tako se neprestano povečuje denarna masa, blagovni skladi (količina blaga) pa ostajajo nespremenjeni, kar pomeni zmanjšanje kupne moči denarja.

Prav tako je eno izmed zelo pomembnih žarišč inflacije nestvarna delitev dohodka v delovnih organizacijah, ki se ne izvaja po načelih dobrega gospodarjenja. Pogosto se dogaja, da delovne organizacije kljub izgubi povečujejo osebno in skupno porabo. To pa pomeni, da opravljajo delitev na škodo akumulacije in v korist osebnih dohodkov, kar prav gotovo pospešuje inflacijo.

Že navedena žarišča inflacije kažejo na velike težave pri odpravljanju tega nedvomno velikega problema v našem gospodarskem sistemu.

Menim, da v tem sklopu teoretičnega pojasnjevanja vzrokov inflacije ni potrebno naštevati vsem dobro poznanih in predvsem za našo družbo

značilnih ekonomskih nesmislov, ki se kažejo predvsem v neučinkovitih – zgrešenih naložbah, protipravnemu prilaščanju družbene imovine v najširšem smislu, družbenoekonomskemu kriminalu itd., kar se z inflacijo razporeja na naša ramena po principu „vzemi tam, kjer je in daj tja, kjer ni“. O tem nas vsakodnevno bolj ali manj objektivno in strokovno poučujejo informacijski mediji za najrazličnejšimi senzacionalističnimi naslovi, ki običajno zbledijo v skromnih vsebinah, katere stečejo v do skrajnosti obrabljen zaključek, npr. „moralni bomo“ ali pa, kje je odgovornost itd. Toda to je fenomen, ki je verjetno lasten samo našemu zanesenjaštvu in zaprtosti pred kruto stvarnostjo ekonomskih zakonitosti in jih spoštuje tisti del sveta, ki je resnično za napredek in ne le za lastna ugodja brez predhodnih naporov.

Zato ni čudno, da se naša vlada na vso moč prizadeva ujeti to nadlogo v določene okvire, kjer bi jo bilo lažje obvladati in stisniti na sprejemljivejšo raven. Tega se loteva z najrazličnejšimi zako-

ni in predpisi, ki se po obsegu in zapletenosti za izvajanja verjetno približujejo neslavnim svetovnim rekordom, čeprav jim ne gre pripisovati zlonamernosti, ampak nasprotno, velikemu trudu za zmanjšanje inflacije in s tem ozdravitev gospodarstva. Žal pa slaba stran tega obilnega administriranja velikokrat in na več načinov prizadene predvsem dobre gospodarje, kar nanje vpliva destimulativno in s tem samo po sebi celo povečuje inflacijo, namesto da bi jo blažilo. To pa je že druga zgodba, s katero se bomo pozabavali kdaj drugič.

Tokrat naj zaključim spogledovanje z neprestanim ter hitrim padanjem vrednosti našega denarja (dinarja!) z, nam, že dobro znanimi recepti protiinflacijske politike, ki sloni ta tem, da **moramo** zagotoviti:

- rast osebnih dohodkov, ki ne bo prerasla rasti produktivnosti,
- večjo produktivnost dela in hitrejši razvoj gospodarstva z vključitvijo v mednarodno delitev dela.

Enostavno povedano, ni kaj!

Marjan Rázpotnik

Z NOVIMI IGRALCI, NOVIM TRENERJEM V NOVO SEZONO

Zaradi letnih olimpijskih iger, ki bodo prihodnje leto v Seulu, se je letošnje prvenstvo v prvi zvezni roketni ligi začelo veliko prej kot prejšnja leta. V družbi najboljših bo Slovenija tudi letos zastopala le ljubljansko moštvo DINOS SLOVAN. Od konca prejšnje sezone pa do začetka letošnjega prvenstva se je pri tem prvoligašu s Kodeljevaga marsikaj spremenilo.

V klub je prišlo nekaj mladih, po mnenju mnogih, nadarjenih igralcev, medtem ko je društvo zapustil Stanko Anderluh, ki je prišel v svojo pravo formo šele ob koncu lanske sezone. Popularni Andi se je vrnil namreč v Celje. Do spremembe je prišlo tudi na trenerskem krmilu. Namesto Antona Bašiča ekipo Dinos Slovana sedaj trenira Nikola Radič, ki je pred tem treniral mladinsko vrsto Dinos Slovana, še prej pa je bil trener ribniškega Inlesa. Njegov pomočnik pa je igralec Dinok Vuleta.

Omenil sem nekatere mlade, nadarjene igralce, ki so prestopili k Ljubljancem. To so Borut Maček, ki je prišel iz Usnjarja iz Litije, Anton Medved — prej je igral za ekipo Šoštanja, tu pa sta še Peter Karpov ter vratar Stojan Gelze, ki sta se preselila iz Ribnice. Rokometaši iz Kodeljevaga bodo ob koncu leta ostali še brez svojega kapetana Poldeta Kalina, ki bo odšel na odsluženje vojaškega roka.

V pripravljalnem obdobju so mnoge igralce pestile poškodbe, tako da Vuga in Čotar v prvem kolu sploh nista igrala. Poškodovani so bili tudi Valenčič, Vuleta, Kalin in Peternelj, ki pa so se do začetka lige komaj opomogli.

Tako so že na prvi prvenstveni tekmi na domačem igrišču proti reškemu Zametu dobili priložnost nekateri mlajši, to še

Dinos Slovan po treh kolih na čelu lestvice

posebej velja za Medveda, Mačka, Karpova in Horvata. Manjka jim le potrebna rutina, imajo pa veliko mero zagnanosti in volje do igre.

Uvodna tekma je prinesla vsaj kar zadeva drugega polčasa dopadljivo in učinkovito igro Dinos Slovana, ki jo bo treba le še izpopolnjevati, kajti obdržati lansko četrto mesto ne bo lahko. Predvsem bo treba zmagovati na domačem igrišču, na tujem pa tu in tam iztrgati kakšno točko. Ne pozabimo še, da bo tudi letos sezona za moščanske rokometaše dokaj naporna, saj bodo igrali tudi v mednarodnem tekmovanju za pokal evropske rokometne zveze.

Janez Češnovar

JOŠ JEDNO PRIZNANJE NAŠOJ DELATNOSTI

ORDEN RADA

★ ZA DINOS ★

Nedavno smo iz Ljubljane primili prijetno vest da je Radna organizacija DINOS, jedna od osnivača naše Poslovne sajednice, primila značajno priznanje — ORDEN RADA SA SREBRNIM VENCEM.

U obrazloženju sa dodelu ovog vrednog priznanja, koje je radnicima Dinosa, u ime predsedništva SFRL, predao predstavnik SO Ljubljana — Bešigrad, stoji da je RO DINOS organizacija sa najvećom produktivnošću od svih srodnih organizacija u zemlji. Po rezultatima svoga poslovanja, svrstava se u red najuspešnijih evropskih firmi koje se bave sekundarnim sirovinama.

Us konstataciju da je priznanje došlo u prave ruke, pridružujemo se čestitkama.

(Iz časopisa „Sekundarne surovine“)

V SPOMIN

Med pripravami na to številko glasila smo izvedeli, da je kruta smrt iz naših vrst iztrgala dva naša delavca, ki sta leta in leta združevala delo pri DINOS-u.

Nekaj dni pred prvomajskimi prazniki je umrl BRANKO SMRDEL, rezilec in skladiščni delavec na skladišču Pivka in to le nekaj dni pred tem, ko se je nameraval upokojiti. V naši delovni organizaciji je bil zaposlen od leta 1971, kot prizadeven delavec pa je bil v nešteto primerih vzor mlajšim. Le 14 dni zatem pa je zaradi neozdravljive bolezni umrl AHMET PROSIČ, skladiščni delavec na Predelovalnem centru Ljubljana. Pri DINOS-u se je zaposlil že leta 1963. V tem času je delal na različnih delih in nalogah vedno prizadevno in vestno.

Družinam, sorodnikom in prijateljem obeh pokojnikov izrekamo iskreno sožalje.

MINISPENT NA ČRNUČAH

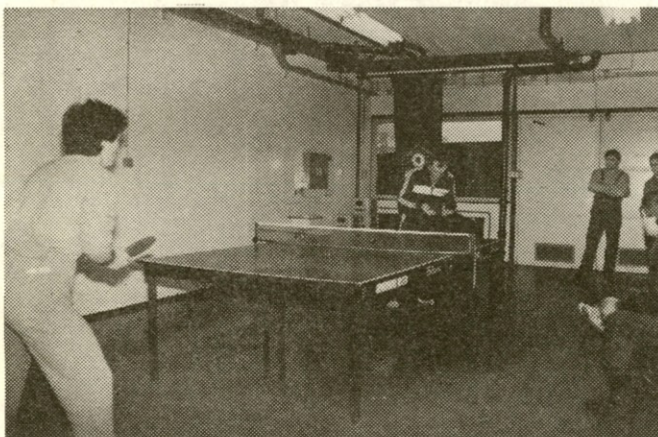
Med najbolj aktivne na športno rekreacijskem področju v naši delovni organizaciji sodijo bred dvoma delavci Predelovalnega centra Ljubljana. Ne le, da kot gledalci redno spremljajo tekme rokometišev Dinos Slovana, temveč večkrat tudi sami organizirajo razna športna srečanja med seboj ali pa z drugimi delovnimi enotami DINOSA.

Tako so v eni februarjskih sobot pripravili odprto namiznoteniško prvenstvo predelovalnega centra za

posameznike in dvojice. Tekmovanja se je udeležilo 12 igralcev, ki so igrali po sistemu vsak z vsakim.

Bilo je to maratonsko tekmovalstvo, ki je trajalo od 8. ure zjutraj do 18. ure zvečer, igrali pa so na dveh mizah. Izredna borbenost za vsako točko in moč je oblikovala vse nastopajoče.

Po ogorčenih bojih, bliskovitih udarcih bodisi „top spin“, backhand, forhand je zaslužno osvojil prvo mesto Jože Slabanja, ki je v odločilnem srečanju premagal

Odločilno srečanje za prvo mesto Slabanja : Jovančević

DRUGI O NAS

V informativnem časopisu Poslovne skupnosti INOT „SEKUNDARNE SUROVINE“ pa je bil objavljen reportažni zapis o novem Predelovalnem centru CELJE pod naslovom „NA SVETSKEM NIVOU“. V času naložbenih omejitev predstavlja ta velika pridobitev delovne organizacije DINOS iz Ljubljane ogromen delež v razvoju dejavnosti sekundarnih surovin, peše v članku Miroslav Janković. Zahvaljujoč moderni opręmi, za katero so bila vložena znatna sredstva, se bo znatno povečala med drugim tudi produktivnost na zaposlenega. Ob samem obisku v Celju, nadaljuje prispevek Janković, smo se lahko osebno prepričali o kakovosti priprave jeklenega vložka. Pripadnost zaposlenih in pazljivo rokovanje z drago opremo sta še enkrat potrdila ugled, ki ga ima DINOS že vrsto let med organizacijami v okviru naše dejavnosti, je zapisano na koncu reportaže iz Celja.

drugouvrščenega Bora Jovančevića, pet najbolj uvrščenih pa še diplome.

Med dvojicami sta slavila Rajko Dolničar in Darko Zupan.

Pa preletimo celoten vrstni red tekmovalcev:

Posamezniki:

1. Slabanja Jože
2. Jovančević Boro
3. Janković Dragiša
4. Istenič Brane
5. Češnovar Janez
6. Zupan Darko

7. Javornik Dušan
8. Letić Rifet
9. Dolničar Rajko
10. Vidmar Matjaž
11. Cesar Marko
12. Kariž Leopold

Dvojice:

1. Dolničar – Zupan
2. Slabanja – Letić
3. Jovančević – Janković
4. Istenič – Cesar
5. Vidmar – Javornik
6. Kariž – Perovšek

Janez Češnovar

ŽREBANJE PRVOMAJSKE NAGRADNE KRIŽANKE

Žrebanje nagradne prvomajske križanke je bilo 30. junija 1987 v protorih vodstva TOZD Tekstilka, Titova 118, v Ljubljani.

Komisija v sestavi: Cveta Meden in Stanislav Pesjak je ugotovila, da je prispelo na uredništvo 8 rešitev. Pet kuvert je bilo potrebno odpreti, da smo prišli do dveh pravilnih rešitev.

Nagradi bosta dobila:

1. Olga Hafner, upokojenka DSSS, Langusova 47, Radovljica
2. Jelena Lazič-Kranjec, upokojenka DSSS, Vožarski pot 10, Ljubljana.

Prva nagrajenka dobi nagrado v znesku 2.000 din, druga pa 1.000 din.

Čestitamo!

PRAVILNA REŠITEV PRVOMAJSKE NAGRADNE KRIŽANKE

SABOTAŽA OMIKANEC PAL SAPE ARO STAV PROGARA ŽARA OSEM SOMBRERO KRAPINA KLIŠARNA RADIJEC REN NJORKA KARE ESER ALTAMIRA OT GERE VDELAVA ADA AN TON MRAZ NAT NIT PAVZA RVAČ OTOK IAN ILAVA SEMENJAK NUJA RN TVORBA OZARA TA NOVA DELOVNA ZMAGA KRPA ANO BAN RU KOVAR ILIN ASOCIACIJA TRESKAVEC

Glasilo „dinos“ izdaja DO DINOS, Ljubljana, Titova 118. Ureja uredniški odbor: (glavni in odgovorni urednik) Miha Srakar, člani: Marjan Razpotnik, Janez Ramovš, Stanislav Pesjak, Dušan Burger, Olga Mitrovič in Cveta Meden. Tehnični urednik: Janez Češnovar. Tisk in razmnoževanje: Edo Usenik. Izhaja v 760 izvodih. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu št. 421-1/72.

NAGRADNI SLIKOVNI KVIZ

Za tokratno nagradno igro v tej številki smo zopet izbrali „Nagradni slikovni kviz“.

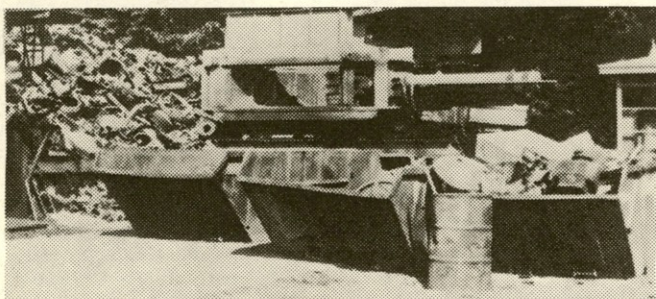
Da pa ne boste brskali po starih številkah, je prav, da še enkrat ponovimo pravila igre.

Pred vami so štiri fotografije. Pod vsako je vprašanje, na katero morate pod rubriko „odgovor“ napisati rešitev. Skupna nagrada je 2.000 din in je deljena na štiri dele tako, da je nagrada za pravilen odgovor pri vsaki objavljeni sliki 500 din. Nerešena fotografija se lahko v naslednjih številkah glasila še dvakrat ponavlja. Za prvo ponavljanje velja nagrada 1.000 din in za drugo ponavljanje 1.500 din. Če po trikratni objavi ni pravičnega odgovora, se ta slika umakne in uredniški odbor objavi njeno rešitev.

Vsaka nagradna fotografija predstavlja nagradni kupon, kar pomeni, da reševalec lahko pošlje enega, dva, tri ali vse štiri odgovore v isti kuverti. Vsak reševalec lahko pošlje le po eno rešitev in je, če pošlje vse štiri pravilne odgovore, štirikrat izžreban, kar pomeni nagrado od 500 do 2000 din.

V tokratnem slikovnem kvizu ponavljamo sliko in vprašanje pod številko 4, ker v prejšnjem nanj nismo prejeli nobenega pravičnega odgovora. Torej za pravičnega odgovor bo izžrebanec prejel za to sliko 1000 din za preostale pa 500 din.

Rešitev pošljite najkasneje do 31. oktobra 1987 na naslov: DO DINOS, Uredniški odbor glasila, Ljubljana, Titova 118 za rubriko „Nagradni slikovni kviz“. Ne pozabite pod vsako sliko poleg rešitve pripisati svojega imena in priimka ter naslova!

1. vprašanje:

Na sliki je naprava, ki se imenuje lomilec litine in je edina, s katero razpolaga DINOS. Na kateri naši delovni enoti se nahaja?

ODGOVOR:

Ime in priimek:

Naslov:

2. Vprašanje:

Katerega navodila iz varstva pri delu in protipožarne varnosti delavec na sliki ni upošteval?

ODGOVOR:

Ime in priimek:

Naslov:

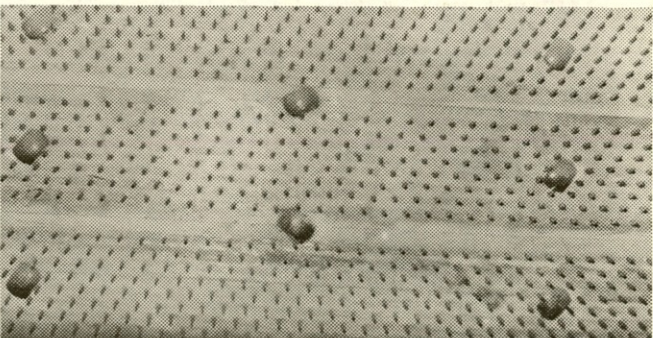
3. Vprašanje:

Rokometaši Dinos Slovana so v minuli sezoni nastopali v mednarodnem tekmovanju za pokal pokalnih zmagovalcev. Katero moštvo je bilo njihov prvi nasprotnik in kakšen izid je bil dosežen v Ljubljani?

ODGOVOR:

Ime in priimek:

Naslov:

4. Vprašanje:

Na fotografiji je del nekega stroja s področja naše dejavnosti. Kateroga? (Vprašanje v prejšnji številki ni bilo pravilno rešeno).

ODGOVOR:

Ime in priimek:

Naslov: